

PRIEKŠLIKUMI ILGTSPĒJĪGA TŪRISMA ATTĪSTĪBAI

SLĪTERES NACIONĀLAJĀ PARKĀ

Latvijas Lauku tūrisma asociācija "Lauku Ceļotājs"
Kalnciema iela 40, Rīga, LV-1046, tālr.: +(371) 67617600, fakss: +(371) 67830041
E-pasts: lauku@celotajs.lv, www.celotajs.lv

-2009-

VIDES MINISTRIJA

POLPROP-NATURA
Nr. LIFE07ENV/LV/000981

Saturs

Saīsinājumi.....	4
Ievads	5
1. Tūrisma resursi, analīze	6
1.1. Ģeogrāfiskais novietojums.....	6
1.2. Vēsture	6
1.3. Daba	7
1.4. Pludmales, jūra.....	7
1.5. Kultūrvide.....	8
1.6. Esošie un potenciālie tūristu apskates objekti.....	11
2. Tūrisma atbalstošās infrastruktūras analīze un ieteicamie uzlabojumi.....	14
2.1. Norādes, informācijas stendi	14
2.2. Tūrisma informācijas / apmeklētāju centri.....	17
2.3. Internets.....	17
2.4. Sabiedriskais transports.....	18
2.5. Ceļi	18
2.6. Ēdināšana	18
2.7. Veikali	19
2.8. Auto stāvlaukumi	19
2.9. Publiskās atpūtas vietas.....	19
2.10. Tualetes un dušas	19
2.11. Citi pakalpojumi.....	19
3. Esošo tūrisma veidu un produktu raksturojums, analīze, ieteikumi	20
3.1. Pastaigu un pārgājēju maršruti	20
3.2. Velomaršruti, automaršruti	21
3.3. Dabas vērošana.....	22
3.3.1. Ainavas vērošanas un skatu vietas.....	22
3.3.2. Zvēru un putnu vērošana	22
3.4. Ūdenstūrisma maršruti un aktivitātes.....	22
3.5. Gidi.....	23
3.6. Apmeklētājiem atvērtas lauku saimniecības jeb Lauku labumi	24
3.7. Pasākumi	24
3.8. Tūristu mītnes.....	25

4.	Nozīmīgāko tūrisma radīto ietekmju uz dabas vērtībām analīze un priekšlikumi.....	26
4.1.	Pieejamās apmeklētāju statistikas analīze	26
4.2.	Apmeklētāju koncentrācijas zonas	28
4.3.	Antropogēnā ietekme uz dabas vērtībām	28
4.4.	Galvenie rīcību virzieni un instrumenti antropogēnās slodzes mazināšanai.....	31
5.	Slīteres nacionālā parka tūrisma attīstības mērķis, vīzija un rīcības.....	32
5.1.	SNP attīstības mērķis	32
5.2.	Vīzija - skatījums uz SNP attīstību ilgtermiņā	32
5.3.	Priekšlikumi turpmākai tūrisma attīstībai – nepieciešamās rīcības.....	35
I	Pielikums. Produkti, pakalpojumi un pasākumi SNP	54
	Naktsmītnes Slīteres nacionālajā parkā	54
	Lauku labumi SNP un apkārtnē	55
	Ēdināšana	58
	Pārtikas veikali.....	58
	VAS „Latvijas pasts” nodaļas.....	58
	Banku filiāles un bankomāti	59
	Aptiekas	59
	Medicīnas iestādes	59
	Velonoma.....	59
	Pasākumi SNP teritorijā.....	60

Saīsinājumi

A – austrumi
att. - attēls
BEF – Baltijas Vides forums (*Baltic Environmental Forum*)
C - ceturtdiena
CSN – Ceļu satiksmes drošības direkcija
DAP – Dabas aizsardzības pārvalde
EK Life + - Eiropas Komisijas Life + programma
EM – LR Ekonomikas ministrija
EN – angļiski
g.- gads
gb – gabals
g.k. - galvenokārt
GNP – Gaujas Nacionālais parks
gs. - gadsimts
ha - hektāri
IeM – LR Iekšlietu ministrija
IU – individuālais uzņēmums
km - kilometri
LC – Lauku ceļotājs
LLTA – Latvijas Lauku tūrisma asociācija
LR – Latvijas Republika
Ls – Latvijas lats
LVAF – Latvijas Vides aizsardzības fonds
LV- latviski
NATO - Ziemeļatlantijas līguma organizācija
NL - Nīderlande
NP – nacionālais parks
m - metri
m² - kvadrātmeters
milj. - miljons
nr. - numurs
NVO – nevalstiska organizācija
O - otrdiena
P - pirmdiena
Piem. - piemēram
PPP – privātā publiskā partnerība
Pt - piektdiena
RAPLM - Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministrija
S - sestdiena
SIA – sabiedrība ar ierobežotu atbildību
SNP – Slīteres nacionālais parks
skat. – skatīt
Sv - svētdiena
T - trešdiena
TIC – tūrisma informācijas centrs
TV – televīzija
u.c. – un citi
UNESCO – Apvienoto Nāciju Izglītības, zinātnes un kultūras organizācija
utt. – un tā tālāk
VAS – valsts akcijas sabiedrība
VIDM – LR Vides ministrija
VKPAI – Valsts Kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija
Z – ziemeļi
ZM – LR Zemkopības ministrija
Z/ZA – ziemeļi, ziemeļaustrumi

Ievads

Šis dokuments veidots EK Life+ programmas projekta „Vides politikas un pārvaldības priekšlikumu izstrāde, demonstrējot tūrisma attīstības ieguvumus vides, sociālajā un ekonomikas jomā Slīteres nacionālajā parkā” (LIFE07 ENV/LV/000981) ietvaros. „Priekšlikumi ilgtspējīga tūrisma attīstībai Slīteres nacionālajā parkā” ir pirmais dokuments, kas skata šo teritoriju kā vienotu tūrisma galamērķi, ievērojot ilglaicīga tūrisma principus.

Likuma „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām” 2. pants nosaka, ka īpaši aizsargājamās dabas teritorijas viens no izveides nolūkiem ir saglabāt sabiedrības atpūtai, izglītošanai un audzināšanai nozīmīgas teritorijas. Savukārt, Slīteres nacionālā parka likuma 1. pantā teikts, ka nacionālais parks izveidots, lai saglabātu dabas un kultūrvēsturiskās vērtības, kā arī veicinātu ilgtspējīgu teritorijas saimniecisko attīstību. Mūsdienās jēdziens „nacionālais parks” tūrisma kontekstā lielākoties saistās ar dabas tūrisma, kas ir simbols augstas kvalitātes videi un labi plānotai tūrisma infrastruktūrai.¹ Tūrisms ir viena no uzņēmējdarbības nozarēm, kas var veiksmīgi, savstarpēji visām pusēm sadarbojoties, attīstīties Slīteres nacionālajā parkā un radīt pievienoto vērtību teritorijai un tās iedzīvotājiem.

Priekšlikumi sagatavoti darbībām sākot ar 2010.gadu, ar rīcības pasākumiem īstermiņā (0-5gadiem), vidējā termiņā (6-10gadiem) un ilgtermiņā (virs 11gadiem). Priekšlikumu pamatā ir SNP teritorijas attīstības vīzija, uz kuru balstītas ir nepieciešamās rīcības.

Priekšlikumi izstrādāti:

- Iesaistot diskusijās vietējos SNP un tuvākās apkārtnes iedzīvotājus;
- Sadarbībā ar SNP administrāciju un tās redzējumu;
- Izveidojot darba grupu un diskutējot ar saistīto LR ministriju un valsts institūciju (EM, VIDM, ZM, RAPLM, DAP, VKPAI) pārstāvjiem;
- Ņemot vērā Dundagas pašvaldības piekrastes infrastruktūras vajadzību definējumu;
- Uzklusot ārvalstu ekspertu ieteikumus un secinājumus (NL – Naut Kusters);
- Pārrunās un balstoties uz Egona Bērziņa (Rīgas Tehniskā universitāte) attīstības vīziju Kolkā un tās apkārtnē.

Priekšlikumi turpmāk izmantojami:

- Dabas aizsardzības plāna tūrisma sadaļai;
- Piekrastes telpiskās attīstības stratēģijas izstrādei;
- Eiropas un/vai nacionālo projektu finansējumu pamatojumu izstrādei;
- Pašvaldības teritorijas attīstības plānojumam;
- Kā pamats likumdošanas izmaiņu iniciēšanai tūrisma attīstības un dabas aizsardzības dokumentos;
- Investīciju piesaistei un ideju ģenerēšanai teritorijas attīstībai;
- Informācijas atjaunošanai SNP tūrisma mārketinga/ informācijas materiālos.

Dokumentu apkopēja un sagatavoja LLTA „Lauku ceļotājs”: A. Ziemele, A. Jakovela un J. Smaļinskis. Izmantoti A. Jakovelas un J. Smaļinska foto.

¹ Meldra Langenfelda, GNP vecākā speciāliste „Ieskats nacionālo parku veidošanas vēsturē”, Slīteres nacionālā parka ziņas, 2005.gads (nr.17).

1. Tūrisma resursi, analīze

Slīteres nacionālais parks izveidots 2000.gadā (kā rezervāts dibināts 1923. gadā). Parka galvenās vērtības tūrisma kontekstā ir senie lībiešu zvejniekciemi, mazpārveidotā un bagātīgā daba, kā arī ģeogrāfiskā atrašanās vieta Latvijā.

Slīteres nacionālais parks ir Natura 2000 teritorija - ES valstu kopīgi radīts īpaši aizsargājamo dabas teritoriju tīkls, kas piešķir teritorijai kvalitatīva tūrisma galamērķa statusu/sapratni.

Slīteres nacionālajā parkā esošās materiālas (lībiešu ciemi) un nemateriālās (lībiešu kultūra un valoda) vērtības ir uzskatāmas par Pasaules mērogā nozīmīgām, kas ļautu tām pretendēt uz UNESCO statusa iegūšanu nākotnē.

1.1. Ģeogrāfiskais novietojums

Slīteres nacionālais parks atrodas Ziemeļrietumu Latvijā. Tā lielākā apdzīvotā vieta ir Kolka. Kolkasrags ir Kurzemes pussalas tālākais ziemeļu punkts, tajā satiekas Baltijas jūras un Rīgas jūras līča ūdeņi. Šeit piemērotos laika apstākļos var novērot krustenisko vilni un kā izteikts ģeogrāfisks punkts, vizuāls veidojums kartē - rags - Kolkasrags ir potenciāli ievērojama vieta, kuru katram ārvalstu un arī vietējam tūristam ir vēlme apmeklēt (angliski „*must see*” jeb „*vērts redzēt!*”).

Potenciāli SNP teritoriju varētu paplašināt, tai pievienojot arī Ovīšu dabas liegumu un Ances purvu un mežu dabas liegumu teritoriju – tas, iespējams, padarītu atvērtāku cilvēku priekšstatu par SNP apmeklētības iespējām, laužot stereotipus par kādreizējo rezervāta režīma zonu un slēgto pierobežas teritoriju.

1.2. Vēsture

„Slīteres nacionālais parks dibināts 2000. gadā, bet tā aizsākumi meklējami jau 1921. gadā, kad Slīteres Zilo kalnu pakājē tika izdalīts dabas pieminekļis 1100 ha platībā. 1957. gadā izveidoja Slīteres valsts rezervātu 7861 ha platībā, 1977. gadā to palielināja līdz 14882 ha, bet 1979. gadā rezervāts ieguva savu administrāciju un zinātnieku statusu. Šobrīd parka teritorija aizņem 16360 ha sauszemes un 10130 ha jūras akvatorijas līdz 10 m dziļumam Baltijas jūrā un Rīgas jūras līča rietumu piekrastē. „ – tā par Slīteri atrodamas ziņas www.ziemeļkurzeme.lv mājas lapā.

SNP teritorija bijusi ar ļoti dažādu un „krāsainu” vēsturi – tomēr spilgtāk no visiem šodienas Latvijas iedzīvotājiem palikusi atmiņā kā apmeklētājam pilnīgi vai daļēji slēgta teritorija, gan tāpēc, ka bijusi rezervāta zona, gan PSRS pierobežas režīma zona šeit esošo Padomju armijas militāro daļu un robežsardzes dēļ. Šis fakts joprojām dominē Latvijas iedzīvotāju asociācijās par Slīteri, kamēr izziņas materiālos maz pieminēti vēsturiskie posmi, kas varētu kalpot kā speciālas intereses avots un/vai atmiņu vietas daudziem Latvijas un ārzemju apmeklētājiem.

Papildus būtu nepieciešams uzsvērt turpmākajos informācijas materiālos un avotos apmeklētājam, ka Slītere ir nacionālais parks, kas ir atvērts un draudzīgs apmeklētājiem. Tomēr nevajadzētu ignorēt plašo padomju militāro mantojumu piekrastē, ar pārpalikušajām celtnēm, stāstiem un cilvēku atmiņām. To būtu vērts apkopot gan informācijas standos, gan uzsvērt materiālos, jo šī tēma interesē apmeklētājus – īpaši ārvalstu tūristus. Kā uzskatāmu piemēru varētu minēt bijušo PSRS kodolraķešu bāzi Žemaitijas nacionālajā parkā, kas ir viena no „top” ārvalstu tūristu piesaistēm parka teritorijā.

1.att. Slīteres nacionālā parka atrašanās vieta Latvijā

1.3. Daba

Viens no galvenajiem Slīteres nacionālā parka tūrisma resursiem ir daba. Te sastopamas Eiropā unikālas, pasaulē reti sastopamas dabas vērtības. Slīteres nacionālo parku dēvē par Baltijas jūras iepriekšējo attīstības stadiju „brīvdabas muzeju”. Šo ģeoloģisko notikumu liecinieki ir Šlīteres Zilie kalni – stāvā, līdz 20 – 30 m augstā Baltijas ledus ezera krasta kāple (Baltijas jūras stadija pirms 10 000 gadu), Stiebru kalni – Ancilus ezera krasts (pirms 8 – 9 tūkstošiem gadu), bet Eiropā lielākā – kangaru (kāpu valņi) un vīgu (mitras starpkāpu ieplakas) ainava ir Litorīnas jūras laika veidojums (pirms 4 – 7 tūkstošiem gadu).²

Šlīteres Zilie kalni ir nozīmīgs tūrisma resurss, jo to krastā atrodas Šlīteres bāka, skatu tornis, bet to nogāzē un piekāvē izveidota Šlīteres dabas taka.

Maigais Ziemeļkurzemes klimats ir iemesls daudzu Latvijā retu augu (ap 860 augu sugu) sastopamībai.³ Un ģeogrāfiskā novietojuma dēļ tā ir putnu koncentrēšanas vieta, putnu pavasara migrāciju laikā stundas laikā pār to pārlaižas līdz 60 000 putnu.

Slīteres nacionālā parka teritorijā atrodas **Bažu purvs** (rezervāta režīma zona) – piejūras tipa augstais purvs 2646 ha platībā. Purvs radies, paceļoties jūras dibenam pēcdeduslaikmetā. Iespējams, ka šī pacelšanās turpinājusies vēl arī vēsturiskā laikmetā, jo vecie iedzīvotāji rāda dažus akmeņu krāvumus tālu no krasta kā seno kuģu piestātnes.

Dabas vērtības var kalpot un jau kalpo kā labs tūrisma resurss. Uz dabu var balstīt vairākus populārus tūrisma produktus, plānojot tos ilglaicīgi (piem., putnu un zvēru vērošana, vētru piedzīvošana, botānikas takas utt.).

1.4. Pludmales, jūra

Ar tūrisma un rekreāciju saistītās aktivitātes pārsvarā koncentrējas nacionālā parka piekrastes zonā. Slīteres nacionālā parka krastus apskalo Baltijas jūra, veidojot smilšainas pludmales turpat 40 km garumā. Šobrīd tās nav labiekārtotas atpūtniekiem un no rekreatīvā viedokļa vērtējamas kā nepilnīgi izmantots resurss. Kolkas un Mazirbes pludmales ir salīdzinoši apmeklētākas. Pludmales pie citiem ciemiem ir ļoti klusas un tādās arī varētu saglabāties. Kolkas un Mazirbes pludmales vajadzētu plānot, kā labiekārtotas un nelieliem servisa elementiem, piem., atjaunotām tīklu būdām, kur iznomāt ūdens inventāru, vai pat ar nelielu kafejnīcu tālākā nākotnē. Katrā ciemā ir

² LLTA „Lauku Ceļotājs”, www.celotajs.lv

³ turpat

nepieciešama norāde, kur var iziet uz jūru. Tāpat arī nepieciešama informācija par autostāvvietām, kur var atstāt auto (maksas/publiska) pirms izejas uz jūru. Informācija par jūru, tās krastu un aktivitātēm trūkst. Labiekārtotas pludmales, par kurām pieejama informācija, jūra ar piedāvātām aktivitātēm, kalpotu kā tūrisma produkts.

Piedzīvot vētru Kolkasragā ir daudzu Latvijas iedzīvotāju kluss „sapnis”, un, lieliski pārdodams produkts vietējiem tūristiem. Vētras pieredzēšanai varētu veidot interesentu listi interneta vidē, kam vētras tuvošanās gadījumā to operatīvi izziņot, aicinot doties uz Kolku.

1.5. Kultūrvide

Vairākus gadu simteņus Latvijai pieguļošā Baltijas jūras piekrastes bijusi apdzīvota. Te veidojušies senie lībiešu zvejniekciemi – Sīkrags, Košrags, Pitrags, Saunags, Vaide, Kolka un Uši. Saimnieciskā darbība ir būtiski mainījusi piekrastes ainavu, dabas apstākļus un allaž (īpaši pagājušā gadsimta mijā un sākumā) bijis nozīmīgs antropogēnās ietekmes faktors. Saimnieciskā darbība lībiešu ciemos uzplauka līdz pat 2. Pasaules karam, pēc tam to ietekmēja padomju militārā režīma slēgtā zona. Tā laikā tika daļēji apturēta lībiešu zvejniekciemu saimnieciskā darbība Baltijas jūras krastā, to daļēji saglabājot tikai Rīgas jūras līča pusē. Mūsdienās vairums no zvejniekciemem tik pat kā ir iznīkuši un saimnieciskā dzīve tajos vairs nenotiek, kā piem., Sīkragā, Saunagā, Pitragā, Košragā un Vaidē. Rosība ciemos pieaug vasaras sezonā, kad te ierodas vasarnieki.

Savukārt parka dienvidus Šlīteres dabas pieminekļa apkārtni agrāk apdzīvoja tā saucamie kalnu cilvēki, kuru saimnieciskā darbība atšķīrās no piekrastes zvejniekciemem. Te veidojušās apdzīvotās vietas Šlīteres muiža, arī netālā Dūmele.

Savdabīgas kultūrvides un ainavas veidošanos ietekmējusi 1991. gada zemes reforma, kad Bažu purva (rezervāta režīma zona) zemes mantotājiem izdalīja zemes piekrastē.

Slīteres nacionālā parka piekrastes kultūrvīdi veidojusi viena no mazākajām tautām pasaulē – lībieši. Lībieši savas kultūras vērtību saglabāšanai izveidojuši vairākas nevalstiskās organizācijas, apkopojot nemateriālās liecības (dziesmas, valodu, stāstus utt.) un savākuši sadzīves priekšmetu kolekcijas. Katru gadu pirmajā augusta sestdienā notiek lībiešu svētki Mazirbē. Tieši senās lībiešu kultūrvides saglabāšana un attīstība piekrastē varētu kļūt par tik pat nozīmīgu un līdzvērtīgu tūristu piesaistes objektu kā Kolkasrags.

Apdzīvotas vietas (ciemi⁴)

Turpmāk uzskaitīti galvenie ciemi, kas visi uzskatāmi par tūrisma apmeklējumam svarīgām vietām kā kultūrvēsturiskām liecībām, kā arī ieteikti pasākumi, ko ciemos varētu veikt tūrisma attīstības veicināšanai.

Kolka (Kūolka) kā ciems attīstījies padomju gados, kad no pārējiem zvejniekciemem uz šejieni tika pārcelti zivju pārstrādes cehi. Pirms tam tā būtiski neatšķīrās no pārējiem lībiešu zvejniekciemem. Kolkā var apskatīt lībiešu sadzīves priekšmetu kolekciju, kas izvietota Kolkas līvu centrā. Kolkā atrodas trīs konfesiju baznīcas: Kolkas luterāņu, Kolkas Kristus dzimšanas pareizticīgo un Kolkas katoļu baznīcas. Kolkasrags – tālākais Kurzemes ziemeļu punkts, tulkojumā nozīmē “ass stūris”. No Kolkasraga Z/ZA virzienā

⁴ Sadaļas sagatavošanā izmantots E. Bērziņš ”Līvōd Rānda – kultūrvēsturiskais ceļojums līvu zemē” materiāli.

jūrā iestiepjas apmēram 5,5 km gara, līdz 1,5 m dziļa zemūdens sēre, kuras pamatā dolomīta sliekšnis. Kuģiem un laivām tā izsenis bija ļoti bīstama, jo, apbraucot ragu no R puses, kuģi tai viegli pārslidēja pāri, bet pretvilnis tos trieca atpakaļ, sadragājot kuģus un minētā zemūdens sliekšņa. Kolkasraga sēkļos kopš neatminamiem laikiem guļ neskaitāmu kuģu un laivu atliekas. Vētras laikā šeit cits pret citu triecas līdz 7 m augsti viļņi.

Šobrīd Kolkā trūkst apmeklētājiem informācijas/kartes par Kolku un tās tuvāko apkārtni, jo Kolka ir skaitliski apmeklētākā vieta SNP teritorijā. Tāpat te būtu nepieciešama kafejnīca, viesnīca ar ~50 gultas vietām un liels apmeklētāju centrs. Centrālo auto stāvvietu jāveido nevis Kolkas ragā, bet gan Kolkas ciema centrā aptuveni 1-1.5 km attālumā no raga, pa kuru apmeklētājus būtu jāaicina veikt kājām, izņemot īpašus gadījumus. Jūras krastā pie Ūšu mājām, būtu atjaunojams zvejnieku šķūnis, kur apskatīt zvejas piederumus vai pat izveidot nelielu kafejnīcu.

Kolkā varētu iniciēt amatnieku aktivitāti, kas veidotu SNP raksturīgus suvenīrus, kas simbolizē gan parka dabas vērtības, kultūrvidi, Kolkasragu, un demonstrētu savu darbību tūristiem. Tāpat trūkst Lauku labumu saimniecības, kas demonstrētu zvejnieku saimniecības darbību un piedāvātu produkciju (svaigas un žāvētas zivis, jūrā iešanu vai zvejas vērošanu), vai ar lauksaimniecību saistītas aktivitātes.

Mazirbe (Irai)– Līdz 20.gs vidum bija lībiešu zvejniekciems un kuģniecības centrs, - lielākā lībiešu apdzīvotā vieta Kurzemes jūrmalā. Vēstures avotos tā pirmoreiz minēta 1387.gadā. 20.gs. 30.gados ciems ekonomiski uzplauka, jo zvejnieku kooperatīvs uzcēla zivju pārstrādes cehu. 1938. – 1939.gadā lībieši ar savu radu tautu – somu, igauņu un ungāru palīdzību uzcēla tautas namu. Nākamajos gadu desmitos piekrastes zvejniecība tika aizliegta, zivju apstrādes cehs likvidēts. Mazirbei pretī jūrā 27 km attālumā atrodas Sāmsalas D gals – Serves (Sōrves) rags. Šī ir Irbes jūras šauruma šaurākā vieta. Mazirbē apskatāmi tādi interesanti objekti kā mēra akmeņi (valsts nozīmes kultūras pieminekļi) Mācītājmuižas apkārtnē, ar kuriem saistīta leģenda par iedzīvotāju masveida izmiršanu 1710.gada mēra epidēmijas laikā, Mazirbes mācītājmuižas dzīvojamā ēka un saimniecības ēka (18.gs. un 19.gs. pirmā puse), piemineklis lībiešiem, kas simbolizē lībiešu tautas izmiršanu un asimilāciju, Mazirbes viduslaiku kapsēta (arheoloģijas piemineklis) – tā sauktie mēra kapi pie Grabiem.

Šobrīd Mazirbē trūkst pasākumu, kas ciemam atdotu „dzīvību” un lībisko noskaņu. Jāveido maršruti pa ciemu (apvienojot visas galvenās lībiskās kultūras vērtības), gar jūru. Mazirbes tautas namā, ieteicams, jāveido neliela vasaras kafejnīca un naktsmītne. Atjaunojamas amatnieku darbnīcas – laivu būvētavas. Tīklu būdas jūras malā.

Sīkrags (Sīkrōg) - Viena no vecākajām lībiešu apmetnēm, kas dokumentos kā ciems minēts jau 1387.gadā. Tagad ciema rietumdaļai ir piešķirts valsts nozīmes pilsētībūvniecības pieminekļa statuss, tādēļ būtu vēlams atjaunot un saglabāt vēsturiskās celtnes, apbūves struktūru, ceļu tīklu, ainavu, raksturīgo siluetu, u.c. Ap pieminekli noteikta aizsardzības zona līdz 500 m.

Šobrīd klusākā pludmale un mazapdzīvotākais ciems.

Košragā (Koštrōg) pastāvēja samērā blīvi apbūvēta lībiešu apmetne, kas veidojusies 17.gs. Mūsdienās šis ir viens no jaunākajiem lībiešu ciemiem. Ciems ir valsts pilsētībūvniecības piemineklis, kur aizsargājamas ir ne vien ēkas, bet arī vēsturiskās apbūves plānojuma struktūra, telpiskais izveidojums, ceļu tīkls, ainava, raksturīgais reljefs, apzaļumojuma sistēma u.c. Atsevišķas ēkas – Tilmači, Anduļi, Virgo u.c. ir mājas, kas saglabājušas raksturīgās zvejniekciemu apbūves īpatnības.

Košragā šobrīd saimnieko aktīvi uzņēmēji, tāpēc pakalpojumus (ēdināšana, inventāra noma, informācija, gidi, maksas stāvvietas) jābalsta uz savstarpējo sadarbību starp dažādām ieinteresētajām pusēm. Arī nelielu sabiedrisko infrastruktūru var veidot, sadarbībā ar privāto sektoru (piem., izeju uz jūru, norādes, informācijas stendu uzturēšanu un atjaunošanu).

Pitragš (Pitrōg) - Bijušais zvejniekciems, sens laivu un kuģu būves centrs. Pitraga sēkļos guļ daudz nogrimušu kuģu. Jūras krastā pēc vētrām var atrast senu kuģu paliekas. Ir zināmi nostāsti par zviedru flotes bojāeju 1625.gadā, kad visa jūras piekraste no Mazirbes līdz Kolkai bijusi kā nosēta ar noslīkušiem svešiem karotājiem un zirgiem. Pitraga jomā guļ kuršu kuģis, jādomā, no 11.-12.gadsimta. Stāsta arī, ka Pitraga upes (garums 11 km) grīvā nogrimusi sena jūras laupītāju laiva. Par Pitraga apkārtni un notikumiem ir daudz nostāstu un teiku.

Šobrīd tūrismā neizmantots resurss ir senās kuģu būvniecības tradīcijas, jo Pitragupes grīvā savulaik atradās viena no lielākajām kuģu būvniecības vietām Latvijas piekrastē.

Saunags (Sānag) - Bijušais zvejniekciems, kas pirmoreiz vēstures avotos minēts 1387.gadā. Saunagā var aplūkot viduslaiku kapsētu – tā saukto Veckapu kalnu (arheoloģiskais piemineklis) pie Nigliņu mājām.

Vaide (Vaid) - Bijušā zvejniekciema nosaukumu saista ar lībiešu vārdu *vait*, kas nozīmē “starpa”. No šejienes esot visērtāk pārbraukt uz Sāmsalu. Jūras straumes šeit bieži izskalo strandējušo kuģu atliekas. Pie Vaides jūrā ietek Vecroču upe, kas iztek no Vaides dīķa. Dīķis radīts, aizsprostojot no Bažu purva puses rakto Vaides grāvi.

Šlīteres muiža – interesants ēku komplekss ar nākotnē potenciāliem apskates objektiem atrodas netālu no Šlīteres bākas. 2009. gadā beigās uz pusmuižas ēkām pārcēlās nacionālā parka administrācija.

1.6. Esošie un potenciālie tūristu apskates objekti

Slīteres nacionālajā parkā šobrīd esošie tūrisma objekti koncentrējas četrās zonās: Šlīteres bākas, Mazirbes, Kolkas raga un Kolkas apkaimēs. Slīteres nacionālajā parka teritorijā atrodas arī šobrīd populārākais Ziemeļkurzemes tūrisma objekts Kolkasrags - ar vairāk kā 50 000 apmeklējumiem 2008. gadā⁵.

2.att. Tūrisma objektu koncentrēšanās zonas Slīteres nacionālajā parkā

Kolkasrags, Kolkasraga informācijas centrs (5745.392 Z; 2236.002 A)⁶

Kolkasrags – tālākais Kurzemes ziemeļu punkts, vieta, kur satiekas Baltijas jūra (dižjūra) ar Rīgas jūras līci (mazjūru), arī iecienīta putnu vērošanas vieta. Populārākais objekts Ziemeļkurzemē. Kolkasragā izveidots apmeklētāju centrs, labiekārtota maksas autostāvvietā, informatīvie stendi u.c. Kolkasrags ir tūrisma objekts ar perspektīvu, līdz ar to būtu jādomā par atbilstošu kompensējošo vides infrastruktūru potenciāli lielākai tūristu plūsmai.

Kolkas bāka (57 48.130 Z; 22 38.035 A). Kolkasraga bāka celta 1884. gadā un tā atrodas uz mākslīgi veidota salas 6 km attālumā no krasta. Pagaidām bāka netiek piedāvāta kā tūristu apskates objekts, bet uzņēmīgākajiem ir iespējams doties uz to pašiem. Bākas kompleksa apskati no ārpuses laivu maršrutā iekļāvušas www.juraslaivas.lv un Visvaldis Feldmanis, kas lielākā laivā (vienlaicīgi 10 vai 4 pasažieriem) piedāvā ceļojumu uz Kolkas bāku. 2008. gadā uz turieni tika organizēti pieci braucieni ar 12 – 18 laivotājiem grupā. Potenciāls tūrisma objekts.

⁵ SIA „Kolkasrags” dati;

⁶ Koordināšu avots (šeit un turpmāk) – LLTA „Lauku ceļotājs”

Kolkasraga vecā bāka. Kolkasraga galā ir redzamas viļņu noskalotās vecās 16. gs. celtās un vairāk kārt pārbūvētās bākas drupas. Daži plānotāji paredz, ka vecā bāka ir atjaunojama, tomēr uzskati atšķiras, uzsverot, ka bāka nav nostiprināma tā, lai to vētras nenoskalotu.

Kolkas līvu centrs (5744.584 Z; 2235.12 A)

Kolkas līvu centrs izveidots 1993. gadā. Tajā izvietotas lībiešu sadzīves priekšmetu kolekcija. 2008. gadā to apmeklēja 1052 tūristi.

Šlīteres bāka (5737.705 Z; 2217.359 A)

Šlīteres bākas celtniecību uzsāka 1849. gadā, bet pabeidza 1850. gadā un tā ir otrā vecākā navigācijas būve Latvijā. Sākotnēji tā kalpojusi kā dienas orientieris kuģotājiem. 1999. gadā bāka zaudēja jūras navigācijas statusu un kļuva par iecienītu tūrisma objektu. Skaidrā laikā no tās paveras skats uz jūru un var redzēt Sāremā salu Igaunijā. Bākā regulāri tiek izvietotas izstādes. Pašlaik tās augšējā stāvā izvietoti izpētes par lībiešu ciemu apbūves tradīcijām un metodēm materiāli.

Bāka ir atvērta apmeklētājiem no 1. maija līdz 15. oktobrim. Pēc Talsu tūrisma informācijas centra datiem Šlīteres bāka ir astotais apmeklētākais objekts Talsu rajonā ar 6740 apmeklētājiem 2008.gadā. Pie bākas ir izveidots auto stāvlaukums, 2 informācijas stendi, tualetes.

Lai gan Šlīteres bāka ir viens no apmeklētākajiem tūrisma objektiem parkā, tomēr tās potenciāls nav pilnībā izmantots. Tā kā tūrisma objekts būtu jāpadara atraktīvākā, piem., jāsniedz informācija par pirātiem, vai par kuģu navigēšanu (vadišanos) apbraucot Kolkasragu, kā arī jāpapildina ar citiem pakalpojumiem, piem. vasaras kafējnīcu.

Lībiešu tautas nams Mazirbē (5741.013 Z; 2219.054 A).

Celts 1938. un 1939. gadā un tas atrodas otrā, blīvāk apdzīvotajā lībiešu ciemā Šlīteres nacionālajā parkā. Ēkā izveidots informācijas punkts un pārcelta Mazirbes etnogrāfiskā kolekcija „Randāli”. 2008. gadā to apmeklēja 900 apmeklētāji. Tautas namā trūkst „dzīvība” un atraktīvs (vai interaktīvs) piedāvājums tūristiem. Iesakāms veidot kafējnīcu

vai nakšņošanas vietu sezonas laikā brīvajās telpās.

Laivu kapsēta (5741.372 Z; 2219.018 A)

Senie lībieši vecās laivas sadedzināja, bet padomju laikā piekrastes zvejniekiem to bija aizliegts darīt un šīs laivas tika atstātas krastā nesadedzinātas – tā izveidojusies laivu kapsēta Mazirbē. Laivu kapsēta nav dziļi mežā, bet to nezinātājam grūti atrast. Interessants objekts, kas laika gaitā izzudīs, ja vien

neatjaunos tradīciju – novietot vecās, vairs nelietotās laivas.

Meža dzīvnieku ragu muzejs Vaides „Purvziēdos” (5743.62 Z; 2227.636 A).

E.Hausmaņa savāktā un izveidotā meža dzīvnieku ragu kolekcija, kuras eksponāti nav medību trofejas, bet atrasti mežsarga gaitās. Piedāvā arī vienkāršas naktsmītnes - telšu vietas, kempinga namiņus.

Mazirbes baznīca (5740.285 Z; 2219.825 A). Baznīca celta 1868. gadā. Tajā dievkalpojumi noturēti arī lībiešu valodā. Baznīca atrodas savdabīgā vietā un izvietota uz viena no kangariem. Blakus esošajā kapsētā (vecu kapu kalniņš) apglabāts Taizeļa prototips. Tur var atrast vilkača kapu, kā arī savdabīgu lībieša kapu. Netālu no baznīcas atrodas trīs mērakmeņi, kas kā liecinieki palikuši no mēra laikiem

Kurzemē. Vēl baznīcas apkaimē var skatīt „dravas” priedi ar 3.17 m apkārtmēru un bij. mācītājmuižas dzīvojamo ēku.

Pašlaik baznīca netiek pozicionēta un popularizēta kā tūrisma objekts. Potenciāls tūrisma objektu komplekss, kam, lai to popularizētu, nepieciešami labiekārtošanas pasākumi. Trūkst papildus informācija apmeklētājiem par baznīcu un tuvākās/saistītās apkārtnes objektiem (informācijas stends, papildus norādes); informācija, vai un kad baznīca un Rekolekciju centrs atvērts apmeklētājiem.

Skatu tornis Šlīteres Zilo kalnu kraujā (5737.458 N; 2216.63 A). Pie torņa izveidots labiekārtots auto stāvlaukums. Piemērotos laika apstākļos paveras skats pār meža galotnēm uz Baltijas jūru.

Mazirbes apkaimē vēl var skatīt tuvākās apkārtnes augstāko punktu - Balto kāpu, bij. šaursliežu dzelzceļu, bij. Jūrskolas ēku, zvejnieku ostas stēķu paliekas, senas dzīvojamās mājas „Kesteri”, „Sudrabkalni”, „Sepi”, „Kalši”, u.c. Vairums no minētajiem objektiem ir privātīpašums, tādēļ apskatāmi tikai no ārpuses.

Bez iepriekš minētajiem kā nozīmīgi tūrisma apskates objekti ir jāmin arī SNP administrācijas veidotās Pēterezera, Slīteres, Kolkas ieputināto priežu un Ēvažu stāvkrausta dabas takas (apraksts 3.1. nodaļā), senie lībiešu zvejniekciemi (skatīt 1.5 nodaļu), Nigliņu liepa u.c.

2. Tūrisma atbalstošās infrastruktūras analīze un ieteicamie uzlabojumi

Infrastruktūra SNP ir maz attīstīta. Galvenokārt pasākumi veikti no SNP administrācijas, arī uzņēmējiem, nedaudz – pašvaldības. Svarīgi panākt, lai SNP visi trīs nosauktie spēlētāji un ieinteresētās puses strādātu pie kopīga, vienota plāna tūrisma attīstībai, veidojot nepieciešamos infrastruktūras elementus.

2.1. Norādes, informācijas stendi

Par nacionālā parka sākumu informē uz ceļiem izvietotās informācijas zīmes uz brūna fona ar baltiem burtiem (CSN, zīme nr. 748). Ik pa noteiktam attālumam ceļa malās izvietoti stabiņi ar ozollapas zīmēm (2.1.2.) attēls, kas norāda, ka tā ir īpaši aizsargājama dabas teritorija.

2.1.1.

2.1.2.

2.1.3.

2.1. att. SNP administrācijas izveidotā informatīvā infrastruktūra parkā

Parkā izvietoti 9 trīsdalīgie informācijas stendi apmeklētājiem, kas izgatavoti pēc īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vienotā stila (SNP administrācijas ieguldījums). Tajos izvietota informācija pēc šāda principa: vispārīga informācija par parku, par SNP administrācijas izveidotiem tūrisma objektiem parkā (skat. att. 2.1.1.) un detalizēta informācija par objektu pie kā izvietots stends. Informācija ir gan latviešu, gan angļu valodās. SNP administrācijas izveidotajās un uzturētajās dabas takās ir izvietota informatīva informācija par tajās redzamajām dabas un kultūrvēstures vērtībām. Velomaršruts Kolka – Mazirbe ir marķēts ar koka stabiņiem ar velosipēda piktogrammu uz zaļa fona (skat. att.2.1.3.). Visu iepriekš minēto informatīvo infrastruktūru parkā uztur Slīteres nacionālā parka administrācija.

2.2.att. Informācijas stends
Kolkas ragā

Kolkasragā atrodas informācijas stends, kas veidots pēc īpaša dizaina, simbolizējot tā atrašanās vietu, iedzīvotāju nodarbošanos un dabiski iekļaujoties apkārtējā vidē (skat.2.2.att.).

2.3.1.

2.3.2.

2.3.3.

2.3.att. Informatīvā infrastruktūra Košragā (stends, norādes, informācijas plāksnīte)

EK Life programmas atbalstīta projekta „Līvu zaļā piekraste -21” ietvaros 2004. gadā ar mērķi pievērst uzmanību valsts pilsētībūvniecības piemineklim Košragā izvietots informācijas stends ar informāciju par Košraga zvejnieku ciemu (att.2.3.1.), kā arī izvietotas norādes uz senajām lībiešu zvejnieku mājām (att. 2.3.2.). Pie mājām izvietotas informācijas plāksnītes ar māju nosaukumu un īsu aprakstu (att. 2.3.3.). Pirms pieciem gadiem projekta ietvaros uzstādītā informatīvā infrastruktūra ir nolietojusies. Nepieciešama tās atjaunošana vai arī pārdomāta, visos ciemos vienotas norāžu sistēmas izveidošana.

2.4.1.

2.4.2.

24.att. Informācijas stendi par Kurzemes piekrasti un krastu kāpu aizsargjoslu.

Nacionālā parka teritorijā – Kolkā un Mazirbē izvietoti stendi ar informāciju par Kurzemes piekrasti (att. 2.4.2. vidējais stends). Šos stendus uzstādīja Latvijas Zaļā kustība 2007. gadā. Šo stendu uzstādīšana nav saskaņota ar SNP administrāciju. Tajos norādīta informācija piktogrammu veidā, ko apmeklētājs nedrīkst tajā pat laikā – nepasakot, ko drīkst darīt piekrastē. Līdzīga saturs informācijas stendi (att.2.4.1.) tikai ar plašāku izklāstu - ar noteikumiem, kas jāievēro uzturoties krastu kāpu aizsargjoslā un pludmalē izvietoti Sīkragā un Kolkā. Šo stendu uzstādīšanu finansēja LVAf, tie uzstādīti 2008. gadā visā Latvijas piekrastē. To uzstādīšana bija saskaņota ar SNP administrāciju, bet SNP administrācijai bija minimālas iespējas ietekmēt informācijas saturu. Pašvaldība norādīja to uzstādīšanas vietas. Stendu kartēs norādīti SNP atrodošies publiskie auto stāvlaukumi, kā arī sniegta informācija par aizliegumiem krastu kāpu aizsargjoslā. Iepriekšminētie stendi ir slikts paraugs, kā uzrunāt tūristus – tajos norādīti tikai aizliegumi, nevis sniegta informācija vai arī norādītas lietas, ko un kur drīkst darīt minētajā teritorijā.

Bez informācijas stendiem apmeklētājiem SNP teritorijā uzstādīti stendi, kuros iekļauta informācija par noteikta infrastruktūras objekta izbūvi ar daļēju Eiropas struktūrfondu finansējumu par ceļa rekonstrukciju un par atkritumu apsaimniekošanas uzlabošanu (att.2.4.2. stends labajā pusē).

2009. gada novembrī BEF uzstādījuši 2 stendus Ēvažos un Kolkasragā par aizsargājamām jūras Natura 2000 teritorijām un tajās esošajām dabas vērtībām (zemūdens rīfi, jūras putni u.c.) *Life* programmas atbalstīta projekta ietvaros. Slīteres nacionālā parka administrācija apstiprinājusi stendos iekļauto informāciju. Izpildot *Life* programma prasības attiecībā par uzturēšanu, BEF piedāvā SNP administrācijai turpmāk rūpēties par to uzturēšanu, jau iepriekš sagatavojot informācijas dublikātus.

2.5.1.

2.5.2.

2.5.3.

2.5.att. Pēc privātas iniciatīvas izvietotas norādes SNP.

Parka teritorijā pēc privātas iniciatīvas izvietotas norādes uz jūru (att.2.5.2.), uz laivu kapsētu (att.2.5.1.), kā arī aizliegumi (par aizliegumiem iebraukt kāpu aizsargjoslā (att.2.5.3.), vai teritorijā) u.c. Privātā iniciatīva būtu pozitīvi vērtējama, ja šī norāžu infrastruktūra būtu vienotā stilā, diemžēl tās ļoti atšķiras. Saskaņā ar normatīvajiem aktiem, norāžu izvietošana ir pašvaldības kompetence.

Parka teritorijā izvietoti virziena rādītāji (CSN zīme Nr. 706) ar brūnu fonu un baltiem burtiem ar norādēm uz Lībiešu Tautas namu, Mazirbes baznīcu, Pēterezera dabas taku un divi virziena rādītāji uz Šlīteres bāku.

Nepieciešamie informācijas uzlabošanas pasākumi:

- Kvalitatīva aktuālā informācija par SNP jāievieto Interneta vidē, - tā ir vide, kur ātri un ērti var aktualizēt informāciju. Šobrīd SNP administrācijas mājas lapa tiek likvidēta un tiek strādāts pie jaunās www.daba.gov.lv mājas lapas struktūras. Informācija Internetā jāizvieto un jāstrukturizē tā, lai apmeklētāji, tūristi to var ērti atrast un saprast. Interneta lapu nākotnē par tūrisma iespējām SNP vajadzētu uzturēt SNP apmeklētāju centram.
- Izvietot norādes ar izejām uz jūru visos ciemos (lībiski, latviski), arī norādes no jūras uz ciemiem;
- informācijas stendi dod pasīvu informāciju un mūsdienās tā ātri noveco. Tajā pat laikā tūristi lasot tos labprāt uzzinātu par visiem pieejamiem pakalpojumiem SNP, ko nodrošina ne tikai administrācija, bet g.k. privātie uzņēmēji.
 - tie jāizvieto ciemos, kur var ērti novietot automašīnas (pie stāvlaukumiem);
 - izvērtējot vietas kapacitāti, 3-daļīgos stendus vēlams novietot tā, lai informāciju varētu izvietot uz stenda abām pusēm, tādējādi ietaupot resursus stenda izgatavošanai un palielinot informācijas kapacitāti.
 - tajos var norādīt tūrisma uzņēmumu, pakalpojumu adreses (bet ne telefona numurus) un ātro palīdzības dienestu un tūrisma informācijas centru telefona numurus.

- jāparedz stenda ik pa trīs / piecu gadu nomaiņa, atjaunošana, jo tie fiziski un morāli noveco. Par stendu apsaimniekošanu būtu jā rūpējas potenciālajam apmeklētāju centram;
- visai informācija jābūt izvietotai gan latviešu, gan angļu valodās; nozīmīgākie nosaukumi arī lībiešu (līvu) valodā;
- maršrutu (velo, kājām) marķēšanai jāievieš krāsojums uz kokiem (LLTA „Lauku ceļotājs” izstrādā „Vadlīnijas aktīvā tūrisma maršrutu krāsu marķējumam”, kuras gala versijā tiks ievietotas Interneta vietnē www.macies.celotajs.lv).

2.2. Tūrisma informācijas / apmeklētāju centri

Slīteres nacionālā parka teritorijā atrodas divi tūristiem pieejami informācijas punkti, centri: Kolkasraga apmeklētāju informācijas centrs un Lībiešu tautas nams Mazirbē, bet tuvākajā apkārtnē līdz 30 km rādiusam atrodas: Talsu, Dundagas un Rojas tūrisma informācijas centri, starp kuriem pastāv laba sadarbība un koordinācija.

Kolkasraga apmeklētāju centrs ne – sezonā (no oktobra – maijam) atvērts piektdienās - svētdienās, bet tūrisma sezonas laikā - katru dienu. Kolkasraga apmeklētāju centru apsaimnieko SIA „Kolkasrags”. Centrā apmeklētājs var iegādāties suvenīrus, nopirkt kafiju, samaksāt par autostāvvietu. Šeit arī pieejamas dušas un tualetes apmeklētājiem. 2009. gada vasarā te arī izvietota pārvadājamā kafejnīca, kas darbojas tikai tūrisma sezonas laikā.

Informācijas punkts Mazirbē Lībiešu tautas namā uztur SIA „Berta”. Informācijas punkts tiek atvērts iepriekš saņemoties pa norādīto telefona numuru uz durvīm. Sezonā būtu nepieciešams atvērt apmeklētājiem centru pastāvīgi vai nedēļas nogalēs.

Slīteres nacionālajā parkā nākotnē nepieciešams paredzēt **lielāku apmeklētāju centru**, kur būtu pieejam plaša informācija par parku, arī semināru norises iespējas, kur varētu organizēt prezentācijas piem., par dabas un dzīvnieku vērošanas iespējām utt., suvenīru iegādi, kafejnīcu utt. Viena no perspektīvākajām vietām ir Šlīteres bākas komplekss. Bākas apkārtnē vide pieļauj auto stāvlaukuma paplašināšanu, atpūtas vietu un citu līdzīgu vietu izveidi, paplašināšanu, piem. stāvlaukumu *kemperiem*, tomēr šādu iniciatīvu ierobežo stingrā režīma zonas tuvums, kur apmeklētāji nav aicināti.

2.3. Internets

Mazirbes bibliotēkā (darba laiks no pirmdienas līdz piektdienai), pieejami bezmaksas Interneta pakalpojumi.

Kopumā SNP teritorijā ir ļoti slikts interneta nodrošinājums, kas ierobežo uzņēmējdarbību, to sadārdzinot (tikai mobilā interneta savienojums).

Publiskie interneta nodrošinājuma punkti ir: Kolkas bibliotēka, Šlīteres bāka, Dundagas TIC, Vīdāles skola.

Informāciju par SNP Internetā var iegūt šādā interneta mājas lapās:

- www.slitere.gov.lv – Slīteres nacionālā parka administrācijas lapa (tuvākajā nākotnē tiks integrēta Dabas aizsardzības pārvaldes kopējā lapā);
- www.ziemeļkurzeme.lv – tūrisma informācija par Ziemeļkurzemi;
- www.kolkasrags.lv – informācija par Kolkasragu;
- www.celotajs.lv – par atpūtu laukos, tajā skaitā par SNP;
- www.kolka.lv – fotogrāfijas par SNP;
- www.livones.lv – lībiešu kultūras un valodas portāls;

- www.kolka.info – brīvdienu mājas „Ūši” mājas lapa;
- www.pitagi.lv – viesu nama „Pītagi” mājas lapa;

Nākotnē SNP mājas lapu varētu uzturēt iepriekšējā nodaļā aprakstītais apmeklētāju centrs, kas publicētu informāciju par SNP pakalpojumiem, notikumiem un aktuālo informāciju.

2.4. Sabiedriskais transports

Pašlaik Slīteres nacionālā parka apdzīvotās vietas sasniedzamas ar autobusu satiksmi. Uz blīvāk apdzīvotām vietām kursē starppilsētu autobusi: Kolka – Rīga (katru dienu), Rīga-Dundaga-Mazirbe (tikai svētdienās), Rīga-Dundaga-Kolka (katru dienu) un Rīga-Vandzene-Kolka (katru dienu). Papildus starppilsētu autobusi vienreiz dienā kursē autobusi vietējos maršrutos: Talsi-Dundaga-Vīdale –Kolka. Kā arī katru darba dienu no rīta un pēcpusdienā IK „Auto un būve” nodrošina autobusu satiksmi maršrutā: Dundaga – Mazirbe – Pitrags – Saunags –Vaide – Kolka- Mazirbe – Slītere – Neveja – Dundaga. Pēc aptaujāto uzņēmēju teiktā, arī daļa tūristu uz Kolku dodas ar sabiedrisko transportu. Tajā pat laikā jāmin, ka ceļošana ar sabiedriskā transporta palīdzību šajā teritorijā ir ļoti apgrūtināta (piemēram: līdz vai no Sīkraga). Vēl viens piemērs: no Ventpils (bijušais rajona centrs, Ziemeļkurzemes lielākā pilsēta) līdz Kolkasragam ir jābrauc ar 3 dažādiem maršruta autobusiem un tas aizņem turpat pusi dienas (attālums no Ventpils līdz Kolkai – ap 75 km).

Nepieciešams vairāk izvietot informāciju (LV/EN) par kursēšanas grafiku pie informācijas stendiem un visās autobusu pieturās.

2.5. Ceļi

Slīteres nacionālā parka teritorijā var iebraukt no trīs virzieniem: no Ventpils (valsts 1. šķiras ceļš P 124) – grants seguma ceļš, kura posms Mazirbe – Pitrags – Saunags – Vaide 2009. gadā noasfaltēts, no Dundagas (valsts 1. šķiras ceļš P 125) – asfalta segums un no Rīgas (valsts 1. šķiras ceļš P 131) – asfalta segums. Paredzams, ka arvien pieaugs tūristu plūsma pa asfaltēto ceļu no/uz Ventpils. Šobrīd nacionālā parka teritorijā iebrauc pārsvarā no Dundagas puses vai Kolkas gadījumā – no Rīgas liča puses. Vispārējā informācija par SNP šobrīd ir pieejama divos no 3 iebraucamiem ceļiem (pie Ēvažiem un pie Šlīteres bākas), bet nav pie ceļa no Ventpils puses (ir ieplānots pēc ceļa rekonstrukcijas darbiem, kad pie šosejas tiks izveidots auto stāvlaukums, kur varēs izvietot arī stendu).

2.6. Ēdināšana

Ārpus tūrisma sezonas Slīteres nacionālā parka teritorijā netiek piedāvāti ēdināšanas pakalpojumi. Tas ceļotājiem sagādā lielas neērtības, jo, lai paēstu, tiem ir jābrauc uz Roju vai Dundagu. Tūrisma sezonas laikā ir iespējams paēst kafejnīcā „Zītari” un kā arī sākot ar 2009. gada vasaru pēc SIA „Kolkasrags” iniciatīvas z/s „Krūziņi” izmēģinājuma režīmā piedāvāja ēdināšanas pakalpojumus Kolkasraga vasaras kafejnīcā.

Sezonas laikā trūkst vienkāršas ēstuves, kas nodrošinātu ēdināšanu par nelielu cenu (piem., bez individuālas apkalpošanas pie galdiņiem, tradicionāls ēdiens – zivis, pīrāgi, sklandu rauši, Kurzemes alus utt.) – iespējams arī izbraukuma ēdināšana kiosks, kas nodarētu lielākos publiskos pasākumos (lībiešu svētki utt.).

2.7. Veikali

Pastāvīgi veikali ar regulāru darba laiku darbojas Mazirbē un Kolkā. IU „Dzelziši” nodrošina autoveikala pakalpojumus mazajos zvejniekciemos, braucot pēc noteikta grafika konkrētās dienās.

Apmeklētājiem jānodrošina informācija (uz informācijas stendiem) par veikalu darba laikiem un izvietojumu, jo veikali ir maz, nelieli un to darba laiks ir ierobežots.

2.8. Auto stāvlaukumi

Bezmaksas stāvlaukumi automašīnām ir izveidoti pie Šlīteres bākas, Pēterezera dabas takas, pie skatu torņa Zilo kalnu kraujā, Sīkragā, Mazirbē, Kolkā, pie Kolkas ieputināto priežu takas, pie Ēvažu dabas takas un Vaidē pie Vaides dīķa. Vienīgais maksas auto stāvlaukums ir izveidots Kolkasragā pie Kolkasraga apmeklētāju centra.

Topošajā dabas aizsardzības plānā Slīteres administrācija ir norādījusi vietas jaunu publisko auto stāvlaukumu izveidei Sīkragā, Pitragā un pie Ķikana strauta uz LR VidM piederošās zemes. Stāvlaukumiem jābūt atzīmētiem apmeklētāju materiālos (ceļvežos, stendos utt.). Pie stāvlaukumiem ieteicams veidot publiskās atpūtas vietas (skat. nākamo punktu).

Atbalstāma ir arī privātā iniciatīva, kas piedāvātu autostāvvietas savā īpašuma teritorijā par maksu.

2.9. Publiskās atpūtas vietas

SNP nav daudz labiekārtotu atpūtas vietu, kas aprīkotas ar galdiem, soliņiem, atkritumu urnām, ugunsкура vietām. Tādi ir tikai Kolkasraga apmeklētāju centrā, pa vienai atpūtas vietai pie Vaides ezera un Pēterezera dabas takā. Tādi būtu nepieciešami, piem. Kolkā, Mazirbē, pie Zēņu dīķiem pie iebraukšanas SNP, kur varētu tikt novietots arī informācijas stends par SNP. Ja nākotnē tiek plānots kempings – tai jābūt privātai iniciatīvai un maksas pakalpojumam.

2.10. Tualetes un dušas

Tualetes apmeklētājiem pieejamas pie visiem šobrīd tūristiem popularizētajiem objektiem – pie Šlīteres bākas, pie skatu torņa Zilo kalnu kraujā, pie dabas takām un Kolkasraga apmeklētāju centrā. Tās nav pieejamas mazajos lībiešu zvejniekciemos vai uzturoties pludmalēs.

SNP administrācijas publiskajās autostāvvietās ir paredzēts uzstādīt arī tualetes.

Dušas pieejamas Kolkasraga autostāvvietā kā maksas pakalpojums.

Nākotnē gan privātajos kempingos, gan apmeklētāko pludmaļu tuvumā jāplāno koplietošanas maksas dušu pieejamība.

2.11. Citi pakalpojumi

SNP teritorijā - Kolkā atrodas tikai viena degvielas uzpildes stacija (SIA „Lateva”). Vēl 15 km attālumā Dundagā atrodas DUS.

Tuvākā ātrās medicīniskās palīdzības vienība (112) atrodas Dundagā 15 km attālumā no SNP robežas. Tuvākā ģimenes ārsta prakse arī atrodas Dundagā. Tuvākā zobārstniecības prakse atrodas Kolkā. Aptiekas pakalpojumi pieejami Kolkā un Dundagā.

Tuvākās banku filiāles un bankomāti atrodas Dundagā, kur pieejami Latvijas Krājbankas pakalpojumi. Latvijas Pasta pakalpojumi pieejami Kolkā un Dundagā.

3. Esošo tūrisma veidu un produktu raksturojums, analīze, ieteikumi

Šajā nodaļā veikta Slīteres nacionālajā parkā esošo tūrisma veidu un to produktu uzskaitē un novērtējums. SNP kā daudzviet Latvijā ārpus lielajām pilsētām trūkst tūristam pieejamie pakalpojumi un informācija par tiem. Tomēr to popularizēšanas kontekstā ir jāņem vērā apstākļi, ka šī teritorija ir „jūtīga” un tikai tai draudzīgi uzņēmēji, kas paši iegulda SNP infrastruktūras un pakalpojumu uzturēšanā un attīstībā, ir pelnījuši jebkāda veida atbalstu. Ir jāizveido vienkārši kritēriji jeb vadlīnijas SNP uzņēmējiem videi un parkam draudzīgu uzņēmēju atzīšanai (SNP logo izmantošanas tiesību piešķiršana) tālākai popularizācijai SNP tūrisma mārketinga un informācijas materiālos, kā arī publiskai atzīšanai (piem., atbalsta vēstules ES fondu saņemšanai un tml.).

Kā labs resurss jaunu maršrutu izveidē var kalpot bijusī šaursliežu dzelzceļa līnija, kam jau kā ceļa segumam dažviet ir pietiekami stingra pamatne.

3.1. *Pastaigu un pārgājienu maršruti*

Slīteres nacionālā parka administrācija ir izveidojusi un uztur četras dabas takas:

1) **Šlīteres dabas taka** izveidota 1,2 km garumā no koka laipām. Takas sākums atrodas pie Šlīteres bākas. Taka ved pa Slīteres nacionālā parka vecāko daļu ar tai raksturīgiem Eiropas nozīmes aizsargājamiem biotopiem: senkrasta nogāzes mežiem, minerālvielām bagātiem avoksnājiem, kaļķainiem zāļu purviem, pārmitriem platlapju mežiem⁷. Tā atrodas rezervāta režīma zonā. Takas apmeklējums iespējams tikai sezonā no 1. maija līdz 1. oktobrim piektdienās, sestdienās un svētdienās gida pavadībā iepriekš piesakot apmeklējumu. Trūkums: produkts nav piemērots ģimenēm un mazākām grupām, jo par gida pakalpojumu takā jāmaksā 14,00 LVL (2009. gada sezonas dati) un tā šī brīža ekonomiskajos apstākļos ir pārāk liela summa. Tādēļ ir jāpārdomā takas eksponēšanas lietderība un nepieciešamība no divām pusēm: no dabas aizsardzības viedokļa un no Šlīteres bākas kompleksa attīstīšanas kā nozīmīga tūrisma objekta viedokļa. Atbilstoši mērķiem iespējami vairāki risinājumi: 1. mainīt rezervāta režīma zonas robežas; 2. atstāt šī brīža situāciju, kad taka ir pieejama par maksu gida pavadībā, 3. Taku slēgt un Zilo kalnu kraujas malā izveidot skatu platformu, no kuras kaut nedaudz ir pārskatāma senkrasta kāple un kādreizējā Šlīteres dabas rezervāta (arī dabas pieminekļa) teritorija.

2) **Pēterezera dabas taka** 3,4 km garumā izveidota kangaru un vīgu ainavā Dundagas – Mazirbes ceļa malā. Tā ved arī pa bijušā mazbānīša līnijas vietu. Takas purvainākās vietās izveidotas laipas, tiesa daļu no tām nepieciešams atjaunot (balstoties uz 2009. gadā veiktajiem LC apsekojuma datiem). Pēterezērā izveidota atpūtas vieta ar ugunsкура vietu. Taka sākas labiekārtotā auto stāvlaukumā, ir informācijas stends un tualete. Takas apmeklējums ir bezmaksas. Nav zināms pat aptuvenais takas apmeklētāju skaits.

3) **Kolkasraga priežu takas** sākums 1,2 km garumā ar laipu klājumu ved pa savdabīgu piejūras kāpu ainavu, kur aiz smilšainajiem liedagiem plešas vēja sanestas kāpu joslas ar žuburainām, vairākus simtus gadu vecām, smiltīs ieputinātām priedēm. Takas sākumā labiekārtota bezmaksas autostāvvietā ar informācijas stendu par taku. Takas apmeklējums ir bez maksas. Nav zināms pat aptuvenais takas apmeklētāju skaits.

4) **Ēvažu dabas taka un stāvkrasts** 0,3 km garumā. Labiekārtots bezmaksas auto stāvlaukums un informācijas stends izveidots Jūrmalas – Kolkas šosejas malā pie Slīteres

⁷ Slīteres nacionālā parka mājas lapa www.slitere.gov.lv

nacionālā parka robežas. Šeit var apskatīt vienu no retajiem Rīgas jūras līča stāvkrastiem. Tā augstums 8 -15m⁸. Takas apmeklējums ir bezmaksas. Nav zināms pat aptuvenais takas apmeklētāju skaits.

Parkā nav izveidoti un netiek piedāvāti garāki pārgājienu maršruti, tādēļ ieteicams izveidot:

- maršrutu kājniekiem **gar jūru** ar norādi izejai uz katru ciemu un attiecīgo km daudzumu starp ciemiem, īsu ciematu raksturojumu un tur apskatāmo objektu īsus aprakstus.
- Kājnieku tūrisma maršrutu - **Kolkasraga aplis** – dodot tūristiem iespēju aiziet ne tikai līdz Kolkasragam, bet apskatīt arī citus interesantus objektus Kolkasraga apkārtnē.
- Kājnieku tūrisma maršrutu - **Mazirbes lielais aplis**, kas dotu tūristiem iespēju ērtā veidā iepazīt Mazirbes un tās apkārtnes izcilākās vietas.

3.2. Velomaršruti, automaršruti

Slīteres nacionālā parka administrācija ir izveidojusi velomaršrutu **Kolka – Mazirbe** 30 km garumā cauri piekrastes zvejniekciemiem. Atpakaļ var braukt gar jūras krastu vai pa Ventspils - Kolkas ceļu, kas šobrīd ir maz noslogots. Maršruts ir marķēts ar norādēm – koka stabiņiem.

Parkā netiek veikta velotūristu uzskaitē, bet velo nomu īpašnieku novērojumi liecina, ka parkā pietrūkst interesantu maršrutu piedāvājums velobraucējiem. Tradicionāli Kolkasrags un mazie ciemi ir bijis pievilcīgs galamērķis ārvalstu velotūristiem, tomēr neasfaltētais ceļš (joprojām Kolkas – Vaides un Mazirbes – Ventspils posms nav asfaltēts) līdz šim bija liela problēma, jo ārvalstu velobraucēji g.k. pārvietojas no viena punkta uz otru lielākā ģeogrāfiskā attālumā un uz kādu konkrētu galamērķi (piem. Rīga – Kolka – Ventspils – Liepāja).

Kolkas aplis –maršruts apkārt Slīteres nacionālajam parkam – Kolka – Melnsils – Dundaga – Mazirbe – Kolka 63 km garumā. Maršruts nav marķēts. Slīteres nacionālajā parkā maršruts ved pa meža ceļu cauri sešiem ciemiem: Sīkragam, Mazirbei, Košragam, Pitragam, Saunagam, Vaidei un Kolkai. Ārpus nacionālā parka robežām maršruts turpinās Kolkas - Melnsila virzienā, Melnsilā jānogriežas no Kolkas – Rīgas asfaltētās šosejas, pa meža ceļu, šķērsojot Ezermuižu un Ezerplavas. Tālāk maršruts ved pa grants seguma ceļu Vīdales virzienā.

Slīteres aplis - Kolka – Košrags - Dūmele – Melnsils – Kolka, kura daļa no Košraga iet pa t.s. Apakšceļu caur Dūmeli un atpakaļ uz Kolku 50 km garumā. Šo ceļa posmu (Apakšceļš – Melnsils – Kolka) vēl pirms maršruta izveides (pēc vietējo uzņēmēju sniegtās informācijas) bija iecienījuši daudzi braucēji, tādēļ kvalitatīva maršruta un tā apraksta sagatavošana bija loģisks turpinājums jau iepriekš esošo aktivitāšu turpinājumam (līdz 2009. g. vidum Apakšceļš bija „slēgts” blakus esošā Bažu purva rezervāta režīma dēļ, kopš 2009. g. beigām – „atvērts”). Šobrīd šis velomaršruta posms nav marķēts ar norādēm. To vēlams izdarīt ar krāsas marķējumu uz kokiem.

Pa lībiešu ciemiem. Mazirbe – Vaide – Mazirbe, ar iespēju to pagarināt ar lineāriem maršrutiem līdz Sīkragam un/vai līdz Kolkai. 2009. gada rudenī izstrādāts jauns maršruts

⁸ Slīteres nacionālā parka mājas lapa www.slitere.gov.lv

Slīteres nacionālā parka administrācija plāno izveidot velomaršrutu no **Mazirbes līdz Sīkragam** – 5,6 km garumā, paredzot tiltiņu izveidošanu pāri Ķīkanam un Mazirbei, nākotnē plānojot arī ceļa seguma uzlabošana.

Velosipēdu nomu tūristiem piedāvā viesu nams „Ūši” (5 velosipēdi), viesu nams „Mazirbes kalēji” (20 velosipēdi), viesu nams „Pītagi” (5 velosipēdi) un brīvdienu māja „Upeskalni” (2 velosipēdi).

Līdz šim Slīteres nacionālā parkā nebija izstrādāts un līdz ar to netika piedāvāts maršruts autotūristiem. Bet 2009. g. rudenī izstrādāts jauns maršruts - **Apkārt Slīterei. Skaistākās skatu vietas** - kas ir īstenojams arī ar auto un rada iespēju apceļot visu SNP teritoriju, apskatot tās izcilākās vietas.

3.3. Dabas vērošana

3.3.1. Ainavas vērošanas un skatu vietas

Ainava ir viens no ļoti svarīgiem nacionālā parka dabas un tūrisma resursiem, tādēļ zināmu lomu nākotnes tūrisma attīstībā ir jāpiešķir arī esošo skatu vietu uzturēšanai un iespēju robežās – arī jaunu veidošanai. Zemāk aprakstītas esošās skatu vietas.

- 1) Šlīteres bāka. Skats uz Slīteres siliem, Baltijas jūru, skaidrā laikā var redzēt Sāmsalu Igaunijā.
- 2) Kolkas rags – vieta, kur satiekas Baltijas jūra un Rīgas jūras līcis, iecienīta putnu un vētru vērošanas vieta.
- 3) Skatu tornis Zilo kalnu kraujā – Baltijas ezera senkrastā. No šejienes var redzēt Baltijas jūru, Sārema salu Igaunijā.
- 4) Mežlīdumi. Šobrīd netiek eksponēta, reklamēta un iekārtota kā skatu vieta, taču no šejienes paveras viens no skaistākajiem dabas skatiem uz SNP teritoriju. Vieta ar lielu ainavisko potenciālu.
- 5) Ēvažu stāvkrasts – Rīgas jūras līča stāvkrasts.

Potenciālas dabas vērošanas vieta ir grava Zilo kalnu nogāzē (ceļš, kas ved no Cirstēm un Riepoldiem), kur kraujas nogāzēs redzami iespaidīgi smilšakmens atsegumi.

3.3.2. Zvēru un putnu vērošana

SNP zvēru un putnu vērošana šobrīd netiek piedāvāts kā tūrisma produkts, lai gan pasaulē šis tas kļūst aizvien populārāks. Minētai aktivitātei nav izveidota arī piemērota infrastruktūra – slēpņi, skatu torņi. Nākotnē nepieciešams piedāvāt produktu, ko var izziņāt pats tūrists, lietojot produkta vienkāršotu aprakstu/ reklāmas materiālu/ceļvedi, kā arī ir nepieciešams piedāvāt gida, pavadoņa pakalpojumus, kas detalizētāk var iepazīstināt ar SNP dzīvnieku pasauli.

3.4. Ūdenstūrisma maršruti un aktivitātes

Jūra ir šobrīd neizmantojams resurss, kur var izveidot piedāvājumu laivotājiem un citiem ūdens aktivitāšu veicējiem. Vietējie iedzīvotāji min, ka iemesls šī resursa neizmantošanai ir meteoroloģiskie apstākļi (vējš, viļņošana), kamdēļ piemērots laiks kuģniecībai ir tikai vidēji 40 dienas gadā. Neskatoties uz to, ir atsevišķi pozitīvi piemēri, kurus nākotnē būtu vērts attīstīt un pilnveidot.

- 1) Šobrīd tiek piedāvāts maršruts – brauciens ar jūraslaivām uz Kolkas bāku, ko piedāvā www.juraslaivas.lv. Jūras laivas 2008. gadā uz bāku noorganizēja un aizbrauca 5 reizes ar 12 – 18 cilvēkiem grupā, katrā laivā 1-3 cilvēki.

Priekšlikumi ilgtspējīga tūrisma attīstībai Slīteres nacionālajā parkā
©2009, Lauku ceļotājs

- 2) Arī tālbraucējs kapteinis Visvaldis Feldmanis no Kolkas ar zvejnieku laivu ved interesentus apkārt Kolkas bācai. Pieejamas 2 veidu laivas – 10 vai 4 pasažieriem. Papildus tiek piedāvāta piedalīšanās zvejā ar tīkliem vai bušu zvejā pēc seniem paņēmieniem ar striķiem.
- 3) Papildu laivošanas maršrutam nākotnē var piedāvāt jūras laivās braucienu gar līča piekrasti no Kolkas uz Melnsilu, ja ir nepiemēroti apstākļi braucienam uz Kolkas bāku.
- 4) www.kitelife.lv kā viena no kaitošanas vietām tiek piedāvāta arī Vaide un tās apkārtnē, jo tā atbilstošos laika apstākļos ir interesanta entuziastiem, īpaši posms Vaide – Kolka. SNP administrācija iepriekš saskaņojot atļauj kaitotājiem piebraukt tuvu jūrai, lai izkrautu ekipējumu (pie Kolkasraga priežu takas). Arī Mazirbe tiek piedāvāta vieta, kur kaitot. Šeit iespējams kaitot ar savu ekipējumu, SNP teritorijā nav piedāvājums gan ilgtermiņa, gan īstermiņa ekipējuma uzglabāšanai. Kaitotājiem nepieciešama droša vieta, kur glabāt aprīkojumu pēc/pirms kaitošanas – tā vienlaicīgi varētu būt vieta, kur irēt aprīkojumu, pludmales piederumus (piem., ūdensvelo, laivas, saulesargus, sauļošanās krēsli, peldriņķi bērniem utt.). Šādu vietu var plānot arī Kolkā, kur vairāk apmeklētāju pie jūras. Ievērojot drošības aspektu pašvaldībai būtu jādomā par teritorijas nodalīšanu/ kārtību kaitotājiem no cilvēkiem, kas vienkārši pavada laiku krastā – sauļojas, peldas, iet gar jūras krastu.
- 5) Netālu no Kolkasraga, pie „Ūšu” mājām vajadzētu plānot mazo jahtu ostu uz jau esošās kuģu piestātnes bāzes. Mazo jahtu ostu tīkls, t.sk. plānotā osta Kolkā, un nepieciešamo infrastruktūras nodrošinājumu ostās vairāk aprakstīts *Phares* programmas atbalstītā projektā „SuPortNet Latvia” www.latviancoast.lv. Otra potenciāla vieta, kur iespējams attīstīt laivu piestātņi ir Mazirbes steķi.
- 6) Netālu no Kolkasraga, pie „Ūšu” mājām, vienlaicīgi ar mazo jahtu ostu, varētu paredzēt attīstību neliela prāmja satiksmei, kas nodrošinātu satiksmi uz/no Sāremā salu, Igaunijā. Tas nodrošinātu sākotnēji 1-dienas apmeklētājus no Sāremā salas, pārveidojot tos bez automašīnām, tikai pasažierus (t.sk. velosipēdus). Tūristus uzņemot, būtu nepieciešams nodrošināt nepieciešamos pakalpojumus 1-dienas apmeklētājiem (transfēri, ēdināšana, ekskursijas, iepirkšanās/suvenīri, auto un velo īre apkārtnes apskatīšanai utt.).
- 7) SNP būtu jānosaka vietas, kur ir atļauta braukšana ar ūdensmotocikliem, motorlaivām, braukt ar ūdensslēpēm. Šādu vietu var paredzēt no Kolkas mola līdz Brīzēm, pārveidojot veco zivju pārstrādes rūpnīcu par rekreācijas vietu (SPA viesnīcu), kur varētu irēt un sniegt dažādus ūdens aktivitāšu pakalpojumus. Otra vieta varētu būt norādīta pie Stkraga, ja vietējie iedzīvotāji tam piekrīt. Veidojot šādas vietas, pašvaldībai jā rūpējas par drošības jautājumu, jāatdala šo teritoriju ar bojām. Tomēr liela daļa vietējo iedzīvotāju uzskata, ka ūdensmotociklus SNP teritorijā nevajadzētu atļaut vispār kā tādus.

3.5. Gidi.

Talsu rajona tūrisma informācijas mājas lapā www.talsurajons.lv pieejama informācija par gidiem, kas darbojas nu jau bijušā rajona teritorijā. Gida pakalpojumus Slīteres nacionālā parkā piedāvā 10 gidi. Par pakalpojumu atsevišķi ir jāvienojas.

Informācija par gidu pakalpojumu tūristam ir relatīvi grūti pieejama; gidu pakalpojumi nav orientēti uz individuāliem tūristiem, parasti tiek piedāvāts tikai grupām. Gidu pievienotā vērtība šai teritorijai ir ļoti svarīga, jo gids var interpretēt dabu (t.sk. putnus,

zvērus, dabas procesus), kā galveno SNP vērtību, tā kā tas tūristam būtu saprotams. Nākotnē ir nepieciešams izveidot vienkāršu pakalpojumu ar skaidri definētu produktu, ko gids var sniegt – to nepieciešams publiskot visos informācijas nesējos (stendos, TIC, ceļvežos utt.). Būtu ieteicams profesionālajiem gidiem (SNP administrācijas speciālistiem) apmācīt vietējos uzņēmējus, lai tie vienkāršoti spētu veikt gida funkcijas par lētāku, vai citos savos pakalpojumos iekļautu samaksu. Gida pievienotā vērtība īpaši svarīga ir dabas tūrēs – dzīvnieku/putnu vērošana; dabas pasākumos (jūras dienas utt.); botānikas takās utt.

3.6. Apmeklētājiem atvērtas lauku saimniecības jeb Lauku labumi

Slīteres nacionālajā parkā šobrīd ir neliels papildus - tradicionālo ēdienu, seno ieražu, lauku/zvejnieku sētu apmeklējumu piedāvājums. Tā ir niša, kur tūrisma uzņēmēji var specializēties un papildināt jau esošo piedāvājumu.

Kā pozitīvs piemērs ir jāmin Kolkas „Ūši”. Lauku mājas saimnieki ģimenēm un nelielām grupām (līdz 5 cilvēki) demonstrē Ziemeļkurzemes tradicionālā ēdiena – sklandraušu (žograušu, burkānraušu, spēkraušu) gatavošanas procesu.

Savvaļas zirgus *Polski Conic*, liellopus un Latvijas zilās govīs var apskatīt vides veselības saimniecība “Jaunlīdumi”, kas atrodas pie SNP dienvidu robežas.

Interesenti var iepazīt iedzīvotāju rokdarbu un radošās darbnīcas izstrādājumus un amatnieku darbus Kolkas lībiešu centrā.

Saimniece Anda Ruska Kolkā audzē dažādu šķirņu arbūzus, melones, tomātus un gurķus, gatavo kazas sieru. Iepriekš piesakoties iespējama kazu sieru degustācija un stādu iegāde.

Slīteres nacionālā parkā Kolkas un Mazirbes apkaimē apmeklētājiem iespējams iegādāties kūpinātas zivis. Zvejniecības sezonas laikā saimnieki ceļa malās izvieto norādes (vairāk – Mazirbē, Kolkā).

3.7. Pasākumi

Slīteres nacionālā parka teritorijā tiek organizēti pasākumi: Pasaulē uguns dienas (Pasaulē - 22.marts), vides dienas (Eiropā - 5.jūnijs), putnu vērošanas dienas (aprīļa beigās, oktobra sākums) un sezonas atklāšanas pasākumu Šlīteres bākā (maiņa sākums). Par atklāšanas pasākumu Šlīteres bākā nākotnē nav zināms, jo mainās bākas apsaimniekotāji. Pasākuma datumi katru gadu SNP tiek noteikti sestdienās, svētdienās, kas var nesakrist ar ikgadējo datumu.

Katru gadu pirmajā augusta sestdienā Mazirbē pie Lībiešu tautas centra notiek Lībiešu svētki.

2009. gadā Kolkā svinēja Zvejnieku dienas, ko visā Rīgas jūras līča piekrastē svin otrā jūlija sestdienā. Šis pasākums būtu nepieciešams izveidot kā ikgadēju tradīciju.

Divus gadus pēc kārtas (2008., 2009) makšķernieku klubs „Salmo” organizē pasākumu makšķerniekiem „Mazirbes bute”, kas ir kausa izcīņā bušu ķeršanā saskaņā ar makšķerēšanas noteikumiem.

Pasākumu kalendārs jāplāno iepriekšējā gada rudenī, kad plāno kalendāru iespiešanu. Pasākumus jāreklamē plašāk – vismaz visās SNP atrodošo uzņēmumu mājas lapās, izdevumos, jāinformē pastāvīgie apmeklētāji un tūrisma organizācijas. Īpaši populāras Latvijas piekrastē kļūst Zvejnieku dienas, kas apmeklētājiem saistās ar jūru, žāvētām zivīm – tāpat visiem SNP nozīmīgākajiem resursiem.

3.8. Tūristu mītnes

Slīteres nacionālajā parkā naktsmītnes piedāvā 9 uzņēmēji ar kopēju gultas vietu skaitu 130, kas vienmērīgi izvietojušies pa visiem zvejniekciemiem (skat. 1. pielikumu.)

50 km rādiusā lielā teritorijā no Slīteres nacionālā parka robežas atrodas vēl vairāk kā 70 naktsmītnes.

Lai gan pirmajā skatījumā naktsmītņu skaits liekas pietiekošs, tomēr praksē sezonas laikā piedāvāto gultas vietu skaits ir nepietiekams un būtiski atšķiras piedāvātā pakalpojuma kvalitāte starp naktsmājām. Parka teritorijā pietrūkst kempingu ar vispārējām higiēnas prasībām atbilstošu servisa infrastruktūru. Savukārt ne sezonā nav pieprasījums pēc nakšņošanas pakalpojumiem.

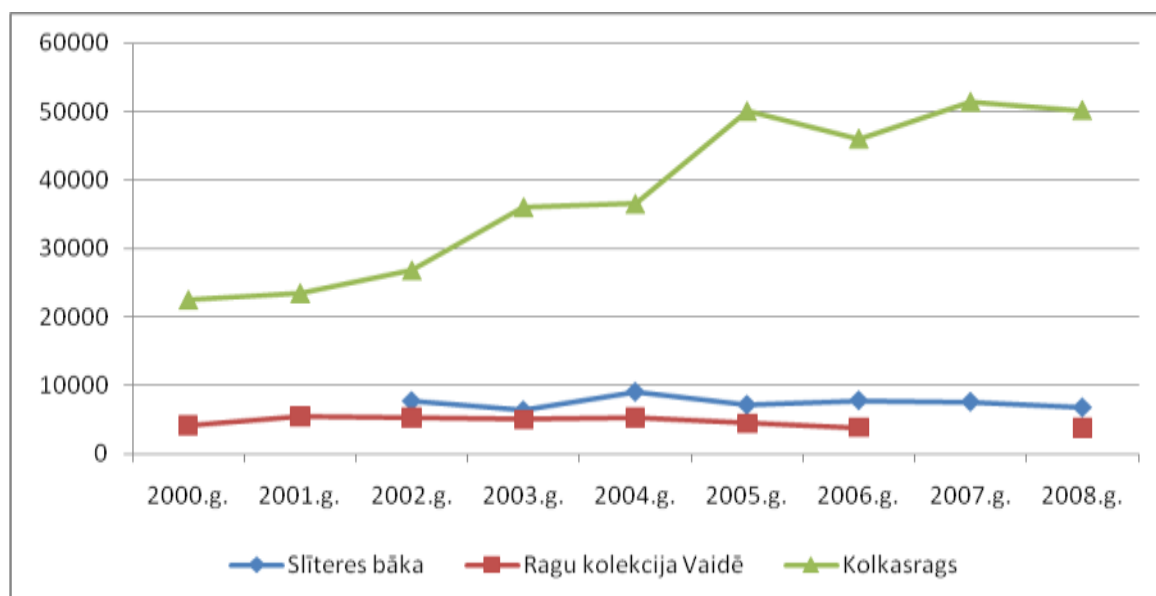
Nākotnē, pieaugot tūristu apmeklējumam, nepieciešama būs arī augstākas klases viesnīca (tūristu klase vai 3-zvaigžņu līmenis) ar apm. 50 gultas vietām Kolkā vai tās tiešā tuvumā. Ieteicama arī neliela viesu māja Mazirbē – Tautas namā. Papildus lauku vai brīvdienu mājas izveidosies pēc privātas iniciatīvas, pieaugot tūristu skaitam. Tā kā tās nebūtu plašas naktsmītnes, tad arī slodze uz dabas resursiem (t.sk. attīstoties nākotnes tehnoloģijām) nebūs būtiska.

4. Nozīmīgāko tūrisma radīto ietekmju uz dabas vērtībām analīze un priekšlikumi

Slīteres nacionālā parka nozīmīgākie tūrisma resursi ir tieši saistīti ar teritorijas nozīmīgākajām dabas un kultūrvēstures vērtībām, kuru dēļ teritorijai ir piešķirts nacionālā parka statuss, tādēļ loģisks un saprotams ir uzstādījums sargāt ilgtermiņā to (ne tikai dabas, bet arī – kultūrvēsturiskās vērtības), kā dēļ šeit ierodas interesenti no citiem Latvijas novadiem un ārvalstīm. Tai pat laikā, dabas aizsardzībai ir „jāiet roku rokā” ar teritorijas sociālekonomisko attīstību.

4.1. Pieejamās apmeklētāju statistikas analīze

Slīteres nacionālā parka teritorijā atrodas viens no Latvijas un Kurzemes vēsturiskā novada populārākajiem tūrisma objektiem – **Kolkasrags**, kas kopā ar Kolkas ciemu šobrīd ir apmeklētāju visvairāk noslogotā vieta parka teritorijā. Kolkasrags ir arī viens no nedaudzajiem objektiem, par kuru šobrīd ir pieejama pietiekami gara apmeklētāju statistikas datu rinda, pēc kuras var spriest par skaita izmaiņas tendencēm ilgākā laika posmā. Te gan jāmin apstākļi, ka uzskaitīti ir tie apmeklētāji (autobraucēji), kas izmantojuši SIA „Kolkasrags” autostāvietu, tādēļ reālais apmeklētāju skaits ir lielāks. Taču arī esošie dati sniedz pietiekami labu priekšstatu par notiekošo minētajā teritorijā. Līdz šim augšupejoša plūsma minētajā tūrisma objektā ir skaidrojama ar SIA „Kolkasrags” darbību teritorijas labiekārtojuma (t.sk. apmeklētāju centrs, 2009. g. – vienīgā Kolkas ēdināšanas vieta u.c.), dažādu pasākumu (t.sk. izglītojošu) organizācijas un Kolkasraga mārketinga aktivitāšu jomās. Saskaņā ar SIA „Kolkasrags” pārstāvja J. Dambīša sniegto provizorisko informāciju, 2009. gadā ekonomiskās krīzes ietekmē vietējo ceļotāju skaits ir samazinājies par aptuveni 20 % (par 10 000 apmeklētājiem mazāk).

3. attēls. Dažu populārāko SNP objektu apmeklētāju skaita dinamika 2000. – 2008.⁹

⁹ Datu avots: Talsu TIC. Dati par 2009. dokumenta gatavošanas laikā vēl nebija pieejami

Priekšlikumi ilgtspējīga tūrisma attīstībai Slīteres nacionālajā parkā

©2009, Lauku ceļotājs

Otrs tūrisma objekts, par kuru pieejama precīza apmeklētāju skaita statistika astoņu gadu garumā, pateicoties pārdotajām biļetēm, ir **Šlīteres bāka**. Bākas apmeklētāju skaita dinamika parāda vienmērīgi stabilu tendenci, kas pēdējo gadu laikā ir svārstījies ļoti mazās robežās.

Relatīvi ilgstoši (deviņi gadi) statistikas dati ir pieejami arī par **Vaides Ragu kolekciju**, kur situācija apmeklētāju skaita dinamikas ziņā ir ļoti līdzīga kā Šlīteres bākas gadījumā. To var skaidrot ar apstākli, ka minētajos objektos ir pastāvējis nemainīgs piedāvājums, kā arī nav bijis veikts aktīvs un uz attiecīgo mērķauditoriju virzīts mārketinga.

Kā problēma jāmin apstāklis, ka līdz šim trijos nozīmīgos dabas tūrisma objektos (Pēterezera, Kolkasraga priežu, Ēvažu dabas takas) nav veiktas nekāda veida apmeklētāju uzskaites, kas atspoguļotu kaut aptuveno tūristu plūsmu un ļautu spriest par šāda veida infrastruktūras objektu „ieguldījumu” vietējā ekonomikā. Nākotnē to varētu risināt, izmantojot elektroniskās apmeklētāju uzskaites metodes.

Par dažiem objektiem (**Kolkas Līvu centrs, Lībiešu tautas nams Mazirbē, Randāli** – kolekcija vairs nav pieejama) ir pieejami statistikas dati par dažiem atsevišķiem gadiem, kas kopumā nerada priekšstatu par apmeklētāju dinamiku un tendencēm tajos.

Aktīvā tūrisma produktu jomā, saskaņā ar SIA „Jūraslaivas” sniegto informāciju, kopš 2006. gada ar katru gadu nedaudz palielinās to cilvēku skaits, kas ar jūraslaivām dodas braucienā apkārt Kolkas bācai. Tas skaidrojams ar apstākli, ka šis ir jauns, līdz šim nebijis un savā ziņā – arī inovatīvs tūrisma produkts. Kā pozitīvs ir jāmin apstāklis, ka organizētie pasākumi notiek „Jūraslaivu” gidu pavādībā kas rūpējas gan par braucēju drošību, gan arī par to, lai netiktu negatīvi ietekmēti unikālais vēstures piemineklis – Kolkas bāka.

Tūrisma mītnēs apkalpoto klientu skaits Slīteres nacionālā parka teritorijā saskaņā ar Talsu TIC direktores Ineses Rozes sniegto informāciju laika posmā no 2005. – 2008. gadam ir pieaudzis. Īpaši liels „lēciens” bija 2007. gadā, salīdzinot ar 2006. gadu – kopējais pieaugums divas reizes.

Nodaļas autoru rīcība ir informācija, ka atsevišķi interesenti vai to mazskaitliskas grupas apmeklē arī nacionālā parka **rezervāta režīma zonā** esošus objektus, piemēram, Dāvīda pili (Šlīteres rezervāta zona; pagājušā gadsimta trīsdesmitajos gados populārs un popularizēts objekts), Jušulejas dižakmeni (Zviedru meža masīva rezervātā), Bažu purvu (Bažu purva rezervātā), vai arī atsevišķus „nomaļus” dabas objektus, kas atrodas ārpus rezervāta režīma zonas (Zārtapu klintis, Zārtapu ūdenskritums, Zviedrugrāvja ūdenskritums). Lai apmeklētu šos objektus ir nepieciešama SNP administrācijas atļauja un nesaskaņoti apmeklējumi ir likuma pārkāpums. EK LIFE programmas projekta (LIFE07 ENV/LV/000981 POLPROP-NATURA) “Vides politikas un pārvaldības priekšlikumu izstrāde, demonstrējot tūrisma attīstības ieguvumus vides, sociālajā un ekonomikas jomā Slīteres nacionālajā parkā – Natura 2000 teritorijā” ietvaros pie diviem no minētajiem objektiem ir izveidoti monitoringa parauglaukumi.

Analizējot augstāk minētos un līdz šim pieejamos vietējā tūrisma statistikas datus var izvirzīt hipotēzi, ka arī citos nacionālā parka tūrisma objektos, kuros līdz šim nav bijusi veikta apmeklētāju uzskaitē (dabas takās, piekrastē un parka teritorijā kopumā) to tendences pēdējo gadu laikā drīzāk ir bijušas nedaudz augšupejošas, vai arī atsevišķos gadījumos (ilgtsošs nemainīgs piedāvājums, aktīva mārketinga trūkums) ir saglabājušās relatīvi nemainīgā līmenī. Taču jāņem vērā arī jau šobrīd pieejamie provizorisks dati par Kolkasraga apmeklētāju skaitu, kas parāda, ka ekonomiskās krīzes rezultātā par 1\5 ir

Priekšlikumi ilgtspējīga tūrisma attīstībai Slīteres nacionālajā parkā
©2009, Lauku ceļotājs

samazinājies vietējo ceļotāju skaits. Šajā gadījumā ir uzskatāmi redzams, ka tūristu plūsmas var būtiski ietekmēt arī ārēji faktori, kas nav saistīti ar konkrēto teritoriju. Par prognozi tuvākajiem gadiem: ekonomiskā krīze neapšaubāmi ietekmēs ceļotāju skaitu un paradumus no vienas puses, bet no otras puses, iespējams, Latvijas tūristi mazāk dosies uz ārvalstīm, bet vairāk – uz vietējiem galamērķiem. Taču jārēķinās, ka to tēriņi arī būs mazāki, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem.

Nacionālā parka **ilgtermiņa mērķi** apmeklētāju skaita kontekstā būtu veicināt situāciju, ka:

- Apmeklētāji, kas šobrīd parka teritorijā uzturas vidēji vienu vai divas dienas, turpmāk pavadītu 2 – 4 un vairāk dienas;
- Parka apmeklētāji maksimāli izmantotu esošo un turpmākajos gados tapušos tūrisma produktus (tūrisma mītnes, lauku labumus, gidus, velonomu, ēdināšanas pakalpojumus, tūrisma maršrutus u.c.);
- Nacionālo parku kā galamērķi izvēlētos pārsvarā cilvēki, kas orientēti uz videi draudzīgu, aktīvu/pasīvu atpūtu, dabas un kultūrvēsturiskās vides izziņu.

4.2. Apmeklētāju koncentrācijas zonas

Dokumentā ievietotais 2. attēls parāda galvenās tūrisma resursu koncentrācijas zonas, kas aptuveni sakrīt arī ar apmeklētāju visvairāk noslogotajām vietām Slīteres nacionālā parka teritorijā. Kaut arī šobrīd daudzos objektos nav zināms pat aptuvenais apmeklētāju skaits, par to apjomiem var spriest arī netieši pēc daudzām citām pazīmēm un atsevišķiem gadījuma rakstura novērojumiem.

Kā visvairāk noslogotie objekti (pēc autoru novērojumiem, pieejamās apmeklētāju statistikas u.c.) un teritorijas ir jāmin Pēterezera, Kolkasraga Priežu, Ēvažu stāvkrasta dabas takas, piekraste un jūras krasts iepretim Mazirbei un Kolkai, kā arī mazajiem ciemiem –Košragam, Saunagam, Pitragam un Vaidei. Galvenie ceļu koridori, pa kuriem pārvietojas lielākā autotransporta plūsma, sabiedriskais transports un teritorijas apmeklētāji ir Ventspils – Kolkas autoceļš (P 124), Jūrmalas – Kolkas autoceļš (P 131) un Mazirbes – Dundagas autoceļš (P 125). Šo ceļu koridoru tuvumā, kā arī iepriekš minētajās vietās ir maksimāli jāuztur un jāplāno apmeklētāju slodzi kompensējošā infrastruktūra.

4.3. Antropogēnā ietekme uz dabas vērtībām

Ir grūti atdalīt apmeklētāju radīto antropogēno slodzi (piemēram, piekrastē) no kopējās slodzes, kur zināma loma ir arī vietējiem iedzīvotājiem un ar tiem saistītajām aktivitātēm (piemēram, zvejniecība), tādēļ dokumentā tiek runāts par summāro slodzi, atsevišķi nenodalot tūrisma nozares radīto.

Kā nozīmīga problēma ir jāatzīmē fakts, ka tūrisma sezona un līdz ar to – maksimālā slodze g.k. koncentrējas trīs - piecos gada mēnešos (maijs – septembris), tādēļ svarīgi būtu nākotnē izstrādāt starp sezonālus tūrisma produktus un arī ne – sezonas piedāvājumu, kas izlīdzinātu gan plūsmas, gan arī to radīto ietekmes intensitāti.

Teritorijas/objekti	Nozīmīgākās antropogēnās ietekmes
Dabas takas	Jaunu taku veidošanās, veģetācijas nomīdījums, taku izbraukšana ar mehānizētiem transporta līdzekļiem (krosa u.c. motocikliem)
Piekraste iepretim apdzīvotām vietām	Krasta kāpu biotopu veģetācijas nomīdījums, traucējuma efekts (krasta joslā ligzdojošie putni, dažādas posmkāju sugas), aizsargājamo augu sugu iznīcināšana, sadzīves atkritumi, jūras krasta izbraukšana ar dažādiem mehāniskiem transporta līdzekļiem
Pārējā piekraste	Jūras krasta izbraukšana ar dažādiem mehāniskiem transporta līdzekļiem, traucējuma efekts
Smilšakmens atsegumu biotopi	Biotopu bojāšana, izdarot uzrakstus vai attīrot klinšu sienas ar mērķi meklēt „senās” rakstu zīmes
Atsevišķas retu sugu atradnes	Traucējuma faktors (arī putnu migrācijas laikā). Pareizi organizējot var novērst vai ievērojami samazināt
Kolkasrags	Antropogēnā ietekme visnegatīvākā veidā: erozija, nobradājums, augsnes degradācija. To var novērst izvietojot pārdomātu laipu sistēmu, jo šobrīd intensīvas plūsmas rezultātā ir bojāti Eiropas nozīmes īpaši aizsargājami biotopi: pelēkās, un mežainās jūrmalas kāpas.

Antropogēno ietekmi ilustrējoši attēli:

4.1. attēls

Pēterezera dabas takas virsma 2009. g. rudenī bija bojāta (tumšā svītra) ar mehānizētu transporta līdzekli, iespējams, krosa motociklu;

4.2. attēls

Pēterezera dabas takā tūristi iestaigā jaunus ceļus tādējādi saīsinot vecās takas lokus. Tā rezultātā tiek bojāts mētrājs, koku saknes un kangara (kāpu vaļņa) stāvās nogāzes, kas var būt pakļautas turpmākam dabiskās erozijas riskam;

4.3. attēls

Jūras krasta liedags Vaides – Kolkas posmā atgādina laikus, kad šajā teritorijā saimniekoja padomju armija – tas visā garumā izbaukts ar dažādiem mehāniskiem transporta, - galvenokārt, zvejnieku vai zivju uzpircēju (pārsvarā galvenajā sezonā: maijs – jūnijs) izmantotajiem transporta līdzekļiem.

4.4. attēls

Zilo kalnu šķērsojošo strautu gravās vietām atsedzas iespaidīgi smilšakmens atsegumi, kas viegli pieejamās vietās (attēlā: Cirstes – Riepoldu ceļa malā) tiek pakļauti dažāda veida bojājumiem. Populārākais veids – ieraksti, kas ne tikai bojā aizsargājamu biotopu, bet arī padara to ainaviski nepievilcīgu.

4.5. attēls

Apmeklētāju visvairāk noslogotās teritorijas ir ciemu izejas vietas pie jūras. Tās izmanto ne tikai kājāmgājēji.

4.6. attēls

Projekta laikā izveidotais parauglaukums tumšsarkanās dzeguzenes (*Epipactis atrorubens*) monitoringam Kolkasraga priežu takā, lai noskaidrotu aizsargājamas augu sugas iespējamās skaita izmaiņas populāras dabas takas malā.

4.4. Galvenie rīcību virzieni un instrumenti antropogēnās slodzes mazināšanai

Zemāk uzskaitīti un skaidroti daži nozīmīgākie pasākumi, kuru īstenošanas rezultātā tiktu mazināta slodze uz nozīmīgiem dabas tūrisma (t.sk. arī kultūrvēstures) un rekreatīvajiem resursiem.

1. **Infrastruktūra** – esošās tūrisma infrastruktūras uzturēšana (dabas takas, informācijas stendi, skatu torņi, laipas u.c.) un jaunu infrastruktūras elementu izveide. Kā prioritāri šobrīd būtu minami auto stāvlaukumi mazajos piekrastes ciemos un izeju uz ciemu pludmalēm vismaz minimāls labiekārtojums (laipas, atkritumu urnas), kā arī citas šajā dokumentā ieteiktās rīcības.

2. **Tūrisma produkti** – esošās tendences un uzņēmēju aptaujas liecina, ka nacionālajā parkā tūristi uzturas g.k. vienu vai divas dienas. Lai to mainītu, ir jārada jauni un uz konkrētām mērķauditorijām virzīti videi draudzīgi tūrisma produkti, kas paildzinātu apmeklētāju uzturēšanos parka teritorijā un nestu lielāku devumu vietējai ekonomikai. Starp tādiem ir jāmin jauni kājnieku, velo, laivu maršruti, putnu, citu dzīvnieku vērošanas produkti, kuru tapšanā un īstenošanā liela loma būtu arī nacionālā parka zoologiem, botāniķiem u.c. speciālistiem. Lai novērstu fokusu no dabas resursiem, jārada arī jauni produkti, kas saistīti ar teritorijas bagātīgo kultūras un vēstures mantojumu. Šie produkti būtu jāattīsta uz esošo resursu un infrastruktūras bāzes, tos pilnveidojot.

3. **Vietējo cilvēku iesaistīšana** ir svarīga, lai veicinātu sadarbību un savstarpējo lojalitāti starp dažādiem „spēlētājiem” nacionālā parka teritorijā. Jāveicina vides gidu darbība. Vietējie cilvēki, kuriem nacionālais parks ir ikdienas dzīves telpa jau pēc būtības ir ieinteresēti, lai tiktu saglabātas šajā teritorijā esošās vērtības.

4. **Izglītojoši pasākumi** – semināri, zaļie padomi, nacionālo parku dienas u.c. regulāri sabiedrības izglītošanas pasākumi minētajā jomā, kas paaugstina vides apziņu visiem nacionālā parkā esošajiem „spēlētājiem” – uzņēmējiem, vietējiem iedzīvotājiem, pašvaldību pārstāvjiem, vietējām NVO u.c. iniciatīvām.

5. **Monitorings**. Jau tuvākajā laikā ir jāuzsāk apmeklētāju elektroniskā uzskaitē atsevišķos nacionālā parka dabas objektos. 2009. g. LLTA „Lauku ceļotājs” ir izstrādājis Monitoringa vadlīnijas, kā arī augstāk minētā projekta ietvaros uzsācis dažu nozīmīgu dabas objektu monitoringu. Lai īstenotu vismaz „fona” monitoringu, nav vajadzīgi lieli finanšu līdzekļi, turklāt monitoringa sadaļu kā nozīmīgu izpētes un rīcībinstrumentu var iestrādāt nākotnes projektos, kas saistīti ar minēto teritoriju.

6. **Inspekcija**. Turpmākajos gados Latvijā varētu sekot Skandināvijas valstu aizsargājamo dabas teritoriju apsaimniekošanas piemēram, kur reindžeris ne tikai nodrošina dabas vērtību saglabāšanu ilgtermiņā, bet ir arī sava veida kontaktpersona – vides gids, kas sadarbojas ar visām tūrismā iesaistītajām pusēm, veicinot arī to izglītošanos dabas aizsardzības jomā, un, ja nepieciešams, var būt arī gids vai pavadonis specializētām interesentu grupām, parku apmeklētājiem.

5. Slīteres nacionālā parka tūrisma attīstības mērķis, vīzija un rīcības

5.1. SNP attīstības mērķis

Slīteres nacionālajam parkam nākotnē ir jābūt kā vienotu tūrisma galamērķim ar īpašām, tikai šai vietai raksturīgām vērtībām – **daba, klusas un skaistas smilšainas pludmales, bagātīga dzīvnieku valsts, interesants un publiski pieejams lībiešu tautas mantojums un dzīvas tradīcijas, kurzemnieku īpašā kulinārija u.c.** SNP ir vieta, kuru apmeklē gan pašmāju tūristi, gan ārvalstu viesi, kuri šeit rod mieru, harmoniju ar sevi un apkārtējo dabu, smeļas enerģiju turpmākajam darbam.

Slīteres nacionālā parka stratēģija ilgtermiņā ir parka piekrastes teritorijas paplašināšana, iekļaujot parka teritorijā arī dabas liegumus „Ovīši” un „Ances purvi un meži”. Tas mainītu arī līdzšinējos stereotipus par Slīteri kā slēgtu rezervāta režīma zonu.

Lai sasniegtu izvirzīto mērķi, tiek noteiktas 3 galvenās rīcības ar tām sekojošām darbībām noteiktos termiņos, prioritātē un identificējot atbildīgos: produktu attīstība, infrastruktūras izveide un marketinga pasākumi.

5.2. Vīzija - skatījums uz SNP attīstību ilgtermiņā

Dokumenta autori sniedz teritorijas attīstības vīziju, kāda tā varētu būt pēc vairākiem desmitiem gadu tālā nākotnē.

- Populārs ir kļuvis prāmis, kas kursē Irbes šaurumā starp Sāremā salu Igaunijā un Kolkasragu. Apmeklētāji, kas iebrauc no Igaunijas, SNP uzturas vidēji 1-3 dienas, izmantojot vietējo uzņēmēju sniegtos pakalpojumus. Pieaug arī to apmeklētāju skaits, kas dodas uz Sāremā un izmanto pakalpojumus SNP teritorijā (nakšņošanu/ēdināšanu) kā tranzītvietā.
- Jahtu tūrisms ir Latvijā attīstīta joma, un viena no populārākajām Latvijas piekrastē ir Kolkasraga Jahtu osta.
- Kolkasrags ir galējais punkts - rags Latvijā, ko vērts redzēt katram apmeklētājam – leģendas par tā dabas spēku, mainīgo dabu, tiek ņemtas kā pamats jaunu un daudzveidīgu tūrisma produktu veidošanai. Eiropā dažādi zemesrāgi (piemēram, Nordkaps Norvēģijā, Roka rags Portugāle u.c.) ir Eiropas kontinenta daļas mērogā pazīstami tūrisma objekti. Minēto vidū ir arī Kolkasrags – zemesrags, kas atrodas Eiropas centrā!
- Stipro rudens vētru laikā pakalpojumi SNP (naktsmītnes) ir saņemami par augstāku samaksu, jo gribētāju ir vairāk, nekā iespējams tos uzņemt. SNP apmeklētāju centrā izveidots vienkāršs un efektīvs pakalpojums, kur ar e-pasta starpniecību ikviens interesents operatīvi saņem informāciju par tuvojošos vētru un tās norisi.
- Dzīvnieku vērošanas produkts (putni, zvēri) SNP ir viens no populārākajiem Baltijas valstīs un ārpus tām. Iespēja ieraudzīt lielos savvaļas zālēdājus (aļņus, briežus, stirmas u.c.) ir garantēta 90% gadījumos, ja tūrists ir rezervējis tūri ar gidu. Dzirdēt stāstu par šiem un citiem SNP dzīvojošiem dzīvniekiem ar to skaņām (piem., vilku gaudošanu, putnu balsis) apmeklētājs var gan SNP apmeklētāju centrā, gan apmeklētāju centra mājas lapā.

- SNP teritorija ir populāra un draudzīga vieta ģimenēm ar bērniem, jo tur ir daudz taku, publiskās bezmaksas atpūtas vietas, kur rīkot pikniku. Dabas iepazīšanai un izzināšanai SNP pieejami stendi un ceļveži, kur informācija saistoša un viegli uztverama. Publiskie pasākumi (putnu dienas, ūdens dienas, lībiešu svētki) vilina skolēnus un specializētos interesentus.
- Lībiešu tradīcijas un vārdi tiek lietoti gan māju nosaukumos, gan ēdienu nosaukumos, gan arī citur. Lībiešu svētki ir plaši apmeklēti. SNP asociējas ar lībiešu krastu. Lībiešu organizācijas ir vienotas aktivitāšu plānošanā, lai piesaistītu apmeklētājus, projektus u.c. finansētājus. Lībiešu tautas nams kā centrs Mazirbē ir populāra tikšanās vieta, tur strādā kafejnīca, var dzirdēt lībiešu valodu un dziesmas, nogaršot to ēdienus utt. Šeit notiek arī starptautiska mēroga somugru tautu festivāli, semināri u.c. pasākumi.
- SNP teritorijā strādā plašs parka apmeklētāju centrs, kur var iegūt visu informāciju par parkā notiekošajiem pasākumiem, pieejamiem pakalpojumiem utt. Tajā strādā zinoši un profesionāli entuziasti, kas labi pārzina aktuālo situāciju Ziemeļkurzemē un arī daudz plašākā reģionā. Te arī sākas grupu braucieni pa parku gan putnu vērotājiem, gan zvēru skatītājiem, kuri ar modernu un interaktīvu tehnoloģiju palīdzību pirms vai pēc šiem braucieniem saņem pilnīgu un koncentrētu informāciju par parku, tā izveides vēstures spilgtākajiem notikumiem, noklausās putnu un zvēru balss ierakstus un uzzina par to dzīvesveidu un paradumiem. Apmeklētāju centrā darbojas neliela kafejnīca, suvenīru tirgotava, ir ekspozīciju telpa un semināru zāle. Te iespējams arī rezervēt naktsmītnes, prāmja biļetes, ekskursijas, nopirkt kartes, SNP informācijas materiālus un plakātus. Apmeklētāju centrs reizi gadā aicina kopā parka darbiniekus, iedzīvotājus, uzņēmējus, lai nolemtu par darāmo nākamā gadā. Centrs balstās uz valsts, privātā un pašvaldības kapitāla ieguldījumu, to apsaimnieko privāts uzņēmējs vai NVO. Centrā strādājošie paši iet pie uzņēmējiem un lobē to intereses, nevis gaida, kad kāds nāks pie tiem. Centrs piesaista un īsteno turpmākus projektus SNP attīstībai. Tas rūpējas arī par galvenajiem mārketinga pasākumiem, klientu piesaisti, galveno mājas lapu parkam un pasākumu koordināciju. Sadarbība attīstībai un plānošanai (PPP). Daļa ienākumu, kas tiek saņemti parka teritorijā, tiek atgriezti parka labiekārtošanai un uzturēšanai, dzīvē īstenojot ilgtspējīgu pieeju. Visi parka spēlētāji (iedzīvotāji/uzņēmēji, pašvaldība, administrācija, NVO utt.) tiek vismaz reizi gadā, lai apspriestu iepriekšējo pieredzi un nepieciešamās izmaiņas, lai kopīgi skatītu parka attīstību – iespējas/draudus. Visas iesaistītās puses redz viens otru kā līdzvērtīgus un vienlīdzīgus sadarbības partnerus bez kāda dominanci pār pārējiem, jo tikai kopīgi spēj nodrošināt ilglaicīgu un saskaņotu parka pastāvēšanu.
- Pastāvīgo iedzīvotāju skaits, kas nacionālā parka teritorijā dzīvo pastāvīgi, pakāpeniski palielinās. Parka iedzīvotāji ir kļuvuši lojāli NACIONĀLĀ parka idejai – tie lepojas ar savu piederību parkam un skaidri redz ieguvumus no šāda teritorijas statusa. Parkā ir teritorijas, kur ir maz vai nav nemaz apmeklētāju (dzīvojamo māju zona, rezervāta režīma zona), un ir arī teritorijas, kas ir komerciālas un vērstas tikai uz apmeklētājiem, piedāvājot plašu pakalpojumu klāstu. Vietējie iedzīvotāji ir aktīvi pakalpojumu sniegšanā parka apmeklētājiem, tāpēc atbalsta tūrisma attīstību. Notiek regulārs tūrisma attīstības un tūristu skaita monitorings (veic apmeklētāju centrs un SNP administrācija), tādējādi ietekme uz dabu tiek laicīgi konstatēta un novērsta ar infrastruktūras vai pasākumu plānošanu. Vasarnieki, ievērojot vietējās apbūves vadlīnijas, labi iekļaujas vietējā tradicionālajā būvniecībā, izmanto lībiešu mājvārdus arī jaunbūvēm, ciena SNP dabas aizsardzības noteikumus, veidojot gaumīgu un tradicionālu zvejnieku ciemu ainavu. Katrs pakalpojuma sniedzējs/produkta ražotājs,

Priekšlikumi ilgtspējīga tūrisma attīstībai Slīteres nacionālajā parkā

©2009, Lauku ceļotājs

kas atbilst nacionālā parka un videi draudzīgas saimniekošanas kritērijiem, saņem parka logo (par tā izsniegšanu lemj brīvprātīga komisija, kas darbojas pie apmeklētāju centra. Tā sastāv no SNP administrācijas pārstāvja, pašvaldības pārstāvja, apmeklētāju centra pārstāvja, apkārtnes TIC, vietējiem NVO u.c.), kā zīmi par kvalitāti un pakalpojuma/produkta piederību parkam. Iedzīvotāji rūpējas par parka dabas un kultūras vērtībām, tāpat kā parks un novada pašvaldība rūpējas par saviem pastāvīgajiem iedzīvotājiem un lobē to intereses – to ekonomiskā aktivitāte un tradīcijas uzskatāma kā parka kultūras mantojuma sastāvdaļa.

- Uzņēmēji ir izglītoti par parka ideoloģiju un filozofiju. Reizi gadā notiekot izglītojošiem semināriem par parka teritorijā notiekošo no dabas, vides, ekoloģijas procesiem, uzņēmēji saņem kvalitatīvu informāciju, ko var tālāk nodot saviem viesiem. Seminārus rīko apmeklētāju centrs, lektoros pieaicinot gan no SNP administrācijas, gan uzņēmēju puses. Uzņēmēji un SNP administrācijas darbinieki ir līdzvērtīgi partneri, kas ikdienā sadarbojas ar mērķi veicināt dabas aizsardzību un teritorijas ekonomiski – sociālo attīstību.
- SNP apmeklētāji sastāda ~ 500 000 apmeklētājdienas/ gadā, no kuriem 2/3 ir vietējie iedzīvotāji un 1/3 – ārzemju tūristi. Viens tūrists tērē vidēji 15 Ls/dienā (pēc 2010. g. ekvivalenta), kas kopā ar multiplikatīvo efektu (1.8 pēc *Eurogites* aprēķina) dod teritorijai gadā ~ 13 500 000 Ls. Galvenā tūrisma sezona ir maijs – septembris. Populārākie tūrisma produkti/vietas ir: Kolkas un Kolkasraga apkārtnē, Mazirbe ar lībiešu pasākumiem; putnu/zvēru vērošana; vētras piedzīvošana, aktīvā tūrisma maršruti u.c.
- SNP uzņēmēji u.c. tūrismā iesaistītie spēlētāji aktīvi sadarbojas arī ar citām reģionāla un nacionālā līmeņa valsts, pašvaldības institūcijām un NVO, tādējādi iesaistot SNP kopējā Latvijas un Baltijas tūrisma piedāvājumā.

Lai sasniegtu dokumentā definēto mērķi un nosprausto vīziju, 5.3. nodaļā sniegts konkrēts rīcības plāns.

5.3. Priekšlikumi turpmākai tūrisma attīstībai – nepieciešamās rīcības

Nr.	Plānotie pasākumi	Ieviesēji, atbildīgie partneri	Prioritāte	Termiņš (*)	Pamatojums, pasākuma apraksts
Jaunu tūrisma produktu izveide un esošo uzlabošana Pamatojums: Veidojot SNP kā izcilu tūrisma galamērķi, kas ir konkurētspējīgs Baltijā, ir nepieciešams uzlabot un veidot jaunus tūrisma produktus izmantojot esošos resursus, izceļot unikālo un atšķirīgo teritorijā					
1.	Zvēru, putnu vērošanas un citu dabas izziņāšanas produktu izstrāde un pilnveidošana	Uzņēmēji sadarbībā ar DAP SNP	Augsta	Īstermiņa	Putnu/zvēru vērošana jāizstrādā kā viens no galvenajiem SNP tūrisma produktiem, norādot konkrētus laikus un vietas tā pieejamībai. <ul style="list-style-type: none"> jāapkopo esošā informācija par gidiem, jāveido produkts no gidu piedāvājuma, zināšanām; zināšanas-izglītība ir jāsniedz vietējiem uzņēmējiem regulārosursos, semināros, lai tie varētu tālāk vienkāršoti un saprotamā formā sniegt šos pakalpojumus saviem viesiem; jāidentificē potenciālie maršruti, stāsti, pasākumi, vietas (torņi, slēpņi), Produkts par dabu kopumā jāiniciē: piem., tipiskie Slīteres sili – kas tie tādi, kur redzami, īpašā un bīstamā jūra, vētras pieredzēšana Kolkasragā, par kāpu veidošanas procesu un piekrasti.
2.	Jaunu aktīvā tūrisma maršrutu izstrāde un izveide: 1) Jaunu gājēju maršrutu izveidošana un marķēšana 2) Jaunu velomaršrutu un auto tūrisma maršrutu izveidošana un marķēšana	Uzņēmēji sadarbībā ar DAP SNP	Augsta	Īstermiņa	1) Nepieciešams izstrādāt pārgājiena maršrutus kājāmgājējiem gar jūru, Mazirbes un Kolkas apkaimē. 2) Nepieciešams izstrādāt jaunus gan lokālus, gan garākus velomaršrutus ar dažādu garumu un braukšanas grūtības pakāpi. 3) Maršruti jāveido infrastruktūra dabā (jāparedz

					<p>maršrutu marķēšana un norāžu izvietošana uz ciemiem no jūras puses), jāplāno to apsaimniekošana, kā arī jā sagatavo maršrutu apraksti un kartogrāfiskais materiāls, kurā norādīti attālumi starp ciemiem un tuvumā esošās citas aktivitātes un pakalpojumi.</p> <p>4) Bijušo šaursliežu dzelzceļa posmus var izmantot gan velomaršruta vai kājnieku ceļa/maršrutu veidošanai</p> <p>5) Tā kā lielākā apmeklētāju daļa pārvietojas ar autotransportu – ir jāizstrādā no dabas aizsardzības viedokļa piemēroti auto tūrisma maršruti – kā visoptimālākā veidā var iepazīt SNP ar automobili, maksimāli „piespiežot” autobraucēju iet arī ar kājām un pārvietoties ar citiem draudzīgiem pārvietošanās veidiem.</p>
3.	Piedāvājuma veidošana jūras krastā un pludmalēs	Pašvaldība sadarbojoties ar DAP SNP, arī uzņēmēji	Augsta	Īstermiņa	<ul style="list-style-type: none"> • Jāveido divu veidu pludmales: 1) publiskas un labiekārtotas (pie Kolkas, Mazirbes), 2) gan nomaļas un klusas. • Labiekārtotās pludmalēs jāparedz nelielas platformas vasaras kafejnīcām, pārgērbšanās kabīnes, tualetes, soliņi un cita nepieciešamā infrastruktūra. • Jāveido laipu infrastruktūra, gājēju celiņi izejās uz jūru visos ciemos un jāizvieto norādes ceļam uz jūru. • Jāapkopo un jāvizualizē informācija par auto stāvvietām ciemos (arī privātām un nelielas kapacitātes).

					<ul style="list-style-type: none"> • Jāatjauno tīklu būdas gar jūras malu, tajās paredzot ūdens inventāra nomu apmeklētākajās pludmalēs. • Ūdens aktivitātes (motorizētās) tādas kā ūdensmotocikli, ūdensslēpošana, motorlaivas jāplāno Kolkā, labiekārtojot veco zivju rūpnīcas teritoriju un molu jūrā (Rīgas līča pusē), piedāvājot arī inventāra nomu un pakalpojumus. Otra vieta varētu būt Sīkraga pludmale (ja pret to neiebilst vietējie iedzīvotāji, vasarnieki). • Kaitborda, sērflinga u.c. aktīvā ūdenssporta vietas. • Zemūdens niršanas vietas ir Kolkasraga apkārtnē un Irbes jūras šaurums (iepretī Lībiešu ciemiem no Kolkas līdz Sīkragam).
4.	Lībiešu kultūrvides aktivizēšana un iesaistīšana tūrisma piedāvājumā	Lībiešu NVO, pašvaldība, tūrisma uzņēmēji	Augsta	Vidēja termiņa	<p>SNP ir viena no mazākās tautas pasaulē - lībiešu lokalizācijas vietām. Atvērti lībiešu centri ar aktivitātēm, pasākumiem – interesentiem, tūristiem:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lai iedzīvinātu Lībiešu tautas namā Mazirbē esošo lībiešu centru, nepieciešams ar laiku veidot kafejnīcu / viesu māju. • Atjaunojot senās lībiešu amatniecības tradīcijas, būtu nepieciešama amatniecības centru izveide gan Kolkā, gan Mazirbē. • Veidot atraktīvu un interesantu Līvu centru Kolkā. • Lībiešu stāsti jāietver tūrisma maršrutos, produktos, ēdienkartēs, suvenīros un visa veida informācijas nesējos. • Lībiešu vārdi jālieto māju nosaukumos (arī jaunajos), izveidojot mazo vārdu latviešu – lībiešu vietvārdiem, māju vārdiem. Tā jābūt

					<p>pieejamai jebkuram SNP iedzīvotājam un interesentam.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Veicināt tradicionālās arhitektūras saglabāšanu vietējo zvejniekciemu apbūvē, izveidojot vadlīnijas tradicionālās arhitektūras apbūvei. Vadlīnijām ir jābūt brīvai un ērtai pieejai interneta vidē jebkuram interesentam un īpašniekam SNP.
5.	Inovatīvi (nestandarta) produktu izveide	Uzņēmēji	Augsta	Vidēja termiņa	<p>Nepieciešams veidot inovatīvus produktus, kas īpaši un raksturīgi SNP un ar ko SNP atšķiras no citām teritorijām Latvijā un Baltijas jūras reģionā vai pat Eiropā</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Veidot vētras vērošanu Kolkasragā. Veidot e-pastu sarakstu, kur tiek nosūtīta informācija par vētras tuvošanos, tās sagaidāmo kulmināciju; izvietot web-kameru Kolkas bākā – ļaujot vētru vērot interaktīvi. 2) Teritorija ir piemērota tā saukto dzelteno tūru realizācijai, tā kā teritorijā dzīvo/ir īpašnieki daudzi slaveni cilvēki. Produkts tiek organizēts iezīmējot kartē vietas, papildinot ar nostāstiem, leģendām un „dzeltenajiem” stāstiem; 3) Pasaulē šobrīd ļoti populārs ir geokešs (http://en.wikipedia.org/wiki/Geocaching). SNP teritorijā jau ir daži punkti, bet tos var mērķtiecīgāk papildināt/sekot līdzī. Tajā pat laikā ir svarīgi ir novērtēt šī produkta ietekmi uz dabu, kas ne vienmēr ir prognozējama. 4) Dzintara lasīšana jūras krastā pēc vētrām. 5) Sēņošana, ogošana, iesaistot tehnoloģijas (GPS) un

					<p>kulinārās receptes – produkcijas pagatavošanas apmācība.</p> <p>6) Klusuma, neskartas teritorijas, jūras ūdens, svaiga gaisa u.c. „vienkāršu” elementu izmantošana inovatīvu tūrisma produktu radīšanā nākotnē.</p> <p>7) Bušu zveja jūras krastā.</p>
6.	Padomju armijas mantojuma saglabāšana	Sadarbībā ar IeM, NATO	Vidēja	Vidēja termiņa	<p>Kolkasragā sadarbībā ar IeM robežsardzi izveidot informācijas centru par padomju laiku kārtību un darbību slēgtajā teritorijā, piem., izveidot īsu jūras krasta posmu – nogrābtu kā slēgtās zonas laikos, veidot kā maketu kādreizējai kārtībai slēgtajā zonā, izstādīt padomju armijas eksponātus vai veidot to maketus. Esošajās IeM ēkās veidot ekspozīciju par slēgto zonu un armiju, PSRS robežapsardzi, ar iespējamu semināru telpu.</p>
7.	SNP raksturīgo suvenīru veidošana	Uzņēmēji	Augsta	Ikgadēji	<p>Vietējo amatnieku veidoti suvenīri par SNP raksturīgo: lībiešu mantojums – īpašuma zīmes, nosaukumi, ticējumi, laivas maketi, Kolkasrags, bākas, dabas elementi, dzīvnieki, putni utt. Suvenīriem jābūt iegādājamiem visos TIC u.c. tūristu apmeklējuma vietās, tūristu mītnēs u.c.</p>
8.	Ēdināšana un tradicionālā kulinārija	Uzņēmēji	Augsta	Vidēja termiņa	<p>SNP teritorijā ļoti trūkst vienkāršas ēdināšanas vietas t.sk. izbraukuma kafejnīcas lielākiem publiskiem pasākumiem. Tipiskā Kurzemes kulinārija (sklandrausi, kūpinātas zivis, alus, pūtelis, vīni ...) būtu jāpopularizē informācijas materiālos tūristiem un jānorāda, kur to var nogaršot/iegādāties. Kūpinātas zivis iegādāt varētu tieši no ražotājiem, sagaidīt zvejniekus nākot no jūras, varētu iegādāties svaigas</p>

					zivis.
9.	Laivu, kuģu būvniecības galdniecības cehi	Uzņēmēji	Zema	Ilgtermiņa	Atjaunot laivu un kuģu būvniecības tradīcijas, veidojot jaunas vai atjaunojot vecās laivu būvniecības galdniecības. Jāatjauno un jāpopularizē senie elementi: embulis – atjaunota senā stila laiva, kalējs – kādā no ciemiem. Laivu kapsēta papildināta ar “jaunajām”, nolietotajām laivām. Jāakcentē kuģniecības tradīciju vēsturi.
10.	Veselību veicinoši pasākumi	Uzņēmēji	Zema	Ilgtermiņa	Nepieciešams noteikt tos produktus un veselības atgūšanas formas, kas varētu būt aktuālas nākotnes tūrisma piedāvājumā SNP teritorijā.
TŪRISMA INFRASTRUKTŪRA					
11.	Pludmaļu labiekārtošana	Pašvaldība	Augsta	Vidēja	<p>Labiekārtotas pludmales tiek veidotas pret katru apdzīvotu vietu SNP, nosakot kā prioritātes Mazirbi un Kolku. Pašvaldībai saskaņojot ar SNP administrāciju un ar zemes īpašniekiem jārisina pludmaļu teritoriju labiekārtošanas pasākumi: jāparedz nelielas platformas vasaras kafejnīcām, pārgērbšanas, tualetes, soliņi un cita nepieciešamā infrastruktūra, konkrēti:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sīkragā - tualete (1gb), pārgērbšanās kabīnes (2 gb), atkritumu urnas (2 gb), stends (1gb), drošības bojas peldvietas teritorijas iezīmēšanai jūrā (3gb) • Mazirbē - tualete (1gb), pārgērbšanās kabīnes (3gb), atkritumu urnas (3gb), stends (1gb), drošības bojas peldvietas teritorijas iezīmēšanai jūrā (3gb), koka laipas pie izejas uz jūru • Iepretim Mazirbes jūrskolai - tualete (1gb), pārgērbšanās kabīnes (2gb), atkritumu urnas (3gb), stends (1gb), drošības bojas peldvietas teritorijas

					<p>iezīmēšanai jūrā (3gb), koka laipas pie izejas uz jūru</p> <ul style="list-style-type: none"> • Košrags- tualete (1gb), pārgērbšanās kabīnes (1gb), atkritumu urnas (2gb), stends (1gb), drošības bojas peldvietas teritorijas iezīmēšanai jūrā (3gb) • Pitrags - tualete (1gb), pārgērbšanās kabīnes (2gb), atkritumu urnas (3gb), stends (1gb), drošības bojas peldvietas teritorijas iezīmēšanai jūrā (3gb) • Saunags - tualete (1gb), pārgērbšanās kabīnes (1gb), atkritumu urnas (2gb), stends (1gb), drošības bojas peldvietas teritorijas iezīmēšanai jūrā (3gb) • Vaide - tualete (1gb), pārgērbšanās kabīnes (2gb), atkritumu urnas (2gb), stends (1gb), drošības bojas, peldvietas teritorijas iezīmēšanai jūrā (3gb) • Pretim Kolkas priežu takas lejas auto stāvlaukumam uz Ventspils pusi - tualete (1gb), pārgērbšanās kabīnes (3gb), atkritumu urnas (3gb), stends (1gb), drošības bojas peldvietas teritorijas iezīmēšanai jūrā (3gb), koka laipu kopums pa ceļam uz jūru un gar tās krastu • Kolkas kultūras nams - tualete (1gb), pārgērbšanās kabīnes (3gb), atkritumu urnas (3gb), stends (1gb), drošības bojas peldvietas teritorijas iezīmēšanai jūrā (3gb), koka laipas pie izejas uz jūru
12.	Auto stāvlaukumu, ceļa nobrauktuvju izveide un uzturēšana zvejniekiem: Sīkragā, Mazirbē, pie Mazirbes jūrscolas, Pitragā, Košragā, Saunagā, Vaidē, Kolkasragā un Ēvažos, pie	DAP SNP, pašvaldība, uzņēmēji	Augsta	Īstermiņa	<p>Pamatojums: antropogēnās slodzes samazināšana uz jūras piekrastes kāpu un mežu biotopiem. Apmeklētāju plūsmas novirzīšana no teritorijām, kurās atrodas īpaši aizsargājamās augu un dzīvnieku sugas.</p> <p>Apraksts. SNP norāda plānoto stāvlaukumu vietas uz</p>

	parka rietumu robežas (pie Ķikana upes) un esošo labiekārtošana Kolkasragā un Kolkā pie kultūras nama				Vides ministrijas īpašumā esošās zemes, pašvaldība uz savas zemes, vai kārtojot īpašumu jautājumus. Tās tiek veidotas publiskā – privātā partnerībā, apsaimniekošanu veic privātu uzņēmējs vai pašvaldība. Kur nav iespējams izveidot auto stāvlaukumus, tiek veidotas nobrauktuves ceļa malā. Vienlaicīgi jāstimulē privāto iniciatīvu, izīrējot stāvvietas tūristiem savā sētā – tā ietekme uz vidi ir ļoti minimāla un tiek atrisināta šī brīža problēma. Pie publiskajiem stāvlaukumiem jāparedz informācijas stendi un tualete. Diferencēt auto stāvlaukumu maksas izcenojumus pēc tā atrašanās attāluma no jūras: jo tālāk no jūras, jo lētāk vai bez maksas.
13.	Esošo informatīvo zīmju un stendu atjaunošana.	DAP SNP, pašvaldība, uzņēmēji	Augsta	Ikgadēji	Katram, kas uzliek stendu jāuzņemas atbildība un jāatrisina jautājums par to uzturēšanu, atjaunošanu vai nojaukšanu, ja stends vairs nav aktuāls. Katru stendu ir jāsaskaņo pašvaldībā un/vai SNP.
14.	Gājēju laipu izveide un uzturēšana piekrastes kāpās (Sīkrags, Mazirbe, Pitrags, Kolka, Košrags, Saunags, Vaide) un gājēju ceļa izveide un uzlabošana pieejai pie jūras Sīkragā, Košragā, Pitragā, Saunagā, Vaidē, Kolkasragā, Kolkā un no Mazirbes centra un Mazirbes jūrskolas.	DAP SNP, pašvaldība	Augsta	Īstermiņa	Pamatojums: antropogēnās slodzes samazināšana uz jūras piekrastes kāpu un mežu biotopiem. Apmeklētāju plūsmas novirzīšana no teritorijām, kurās atrodas īpaši aizsargājamās augu un dzīvnieku sugas. Apraksts. Sīkragā un Mazirbē šobrīd SNP administrācija ir katru gadu sezonā uzstādījusi un pēc sezonas noņēmusi gājēju laipas. <ul style="list-style-type: none"> • Sīkragā - gājēju celiņš līdz pludmalei ar grants segumu 50 m, ar koka segumu 50 m; • Mazirbē - gājēju ceļi līdz pludmalei ar grants segumu 70 m, ar koka segumu 60 m,

					<ul style="list-style-type: none"> • Mazirbes jūrskola - gājēju ceļi līdz pludmalei ar koka segumu 50 m, • Košrags- gājēju ceļi līdz pludmalei ar grants segumu 200 m; ar koka segumu 70 m, • Pitrags - gājēju ceļi līdz pludmalei ar grants segumu 200 m; ar koka segumu 150 m, • Saunags - gājēju ceļi līdz pludmalei ar grants segumu 100 m, ar koka segumu 100 m, • Vaide - gājēju celiņi līdz pludmalei ar koka segumu 100 m, • Kolkasrags - gājēju celiņi līdz pludmalei ar koka segumu 200 m, • Kolkas kultūras nams - gājēju celiņi līdz pludmalei ar koka segumu 40 m, <p>Papildus laipām jāparedz norādes izejai uz jūru. Katru pavasari jāparedz šo laipu atjaunošanas darbi.</p>
15.	<p>Esošo dabas taku un skatu torņa uzturēšana:</p> <p style="text-align: center;">Kolkas raga priežu taka Ēvažu dabas taka Pēterezera dabas taka Šlīteres dabas taka Šlīteres skatu tornis</p>	DAP SNP	Augsta	Ikgadēji	<p>Potenciāli šīs takas varētu nodot apsaimniekošanā privātam uzņēmējam, tomēr trūkst iespēju atpelnīt ieguldījumus privātā uzņēmējdarbībā. Vienīgā iespēja būtu ierīkot kempinga vietas vai maksas autostāvvietas taku tuvumā.</p>
16.	Putnu vērošanas torņa Kolkasragā izveide un uzturēšana	DAP SNP	Vidēja	Īstermiņa	<p>Pamatojums: pāri Kolkas raga apkārtnē katru gadu putnu migrācijas laikā šķērso vairāki simti tūkstošu putnu, līdz ar to tā ir viena no nozīmīgākajām putnu migrācijas teritorijām Baltijas jūras reģionā. Tornis nepieciešams putnu migrācijas vērošanai gan zinātniskos nolūkos, gan sabiedrības izglītošanas</p>

					nolūkos. Apraksts: pie esošā Slīteres NP administrācijas stāvlaukuma Kolkasragā izbūvējams putnu vērošanas tornis. Tornis nepieciešams pielāgot cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.
17.	Telšu vietas Kolkasraga apkārtnē (teritorijas izpēte un labiekārtošana)	Uzņēmēji saskaņojot izveidi ar DAP SNP	Vidēja	Īstermiņa	Pamatojums: antropogēnās slodzes samazināšana uz jūras piekrastes kāpu un mežu biotopiem. Kolkasraga apmeklētāju skaits pieaug, līdz ar to palielinās pieprasījums pēc nakšņošanas iespējām, un arvien biežāk tiek konstatēti pārkāpumi, kas saistīti ar nesaskaņotu telšu uzstādīšanu piekrastes kāpās un mežā. Apraksts: telšu vietu izveidei un apsaimniekošanai jābūt privātai, bet SNP administrācijai ir jānorāda atļautās vietas (uz VIDM zemes). Tās iespējams izveidot Kolkasraga un Šlīteres bākas apkaimes teritorijās. Telšu vietas nepieciešams iezīmēt parka dabas aizsardzības plānā.
18.	Šlīteres bākas kompleksa uzturēšana	DAP SNP sadarbībā ar uzņēmējiem	Augsta	Īstermiņa	Bākai jāstrādā kā tūristus piesaistošam kompleksam ar vienkāršu kafejnīcu (ar galdiņiem ārpusē, kūkām, tēju/kafiju utt.). Teritorijā varētu atrasties kempings vai publiskā atpūtas vieta (galdi, soli, lapene, ugunsкура vietas) vai apmeklētāju centrs par SNP. Ja veido kempingu - tai jābūt privātai iniciatīvai. Bāku jānodod apsaimniekošanā privātam uzņēmējam kā kompleksu plašāka servisa nodrošināšanai apmeklētājiem.
19.	Publisko atpūtas vietu izveide un uzturēšana	Pašvaldība un uzņēmēji	Augsta	Ikgadēji	Pamatojums: visā parka teritorijā trūkst publiskas atpūtas vietas, kur apmeklētāji un vietējie iedzīvotāji varētu atpūsties un ieturēt maltīti.

					<p>Apraksts: šīm vietām jābūt aprīkotām ar galdiem, soliņiem, atkritumu urnām, tualetēm, informācijas stendiem, nojumēm un, ja iespējams – ugunsкура vietām. Publiskajām atpūtas vietām svarīga ir atkritumu un šo vietu apsaimniekošana. Šīs atpūtas vietas jāparedz bezmaksas, bet, ja blakus tiktu veidots telšu laukums, kempings – tad tas būtu jāapsaimnieko privātam uzņēmējam. Potenciālās vietas - pie Zēņu dīķa, pie SNP ierīkotajām 5 dabas taku sākumiem, pie Šlīteres bākas. Atpūtas vietu izvēle jāaskaņo ar SNP administrāciju.</p>
20.	Tūrisma maršrutu uzturēšana un turpmāka labiekārtošana, t.sk. esošā velomaršruta Kolka – Mazirbe	DAP SNP sadarbībā ar uzņēmējiem	Augsta	Ikgadēji	<p>Pamatojums: veidojot parka infrastruktūru apmeklētājiem, jā rūpējas arī par tās turpmāku apsaimniekošanu.</p> <p>Apraksts: esošajā velomaršrutā jāatjauno norāžu stabiņi vai arī jāmarķē ar krāsu uz kokiem; citu maršrutu marķēšana (iesakām ar krāsu uz kokiem), ikgadēja maršrutu pārbaude, situācijas novērtējums, sniedzot tūristam aktuālo informāciju. Atbilstoši pārvietošanās veidam jāuzlabo maršruta ceļš, piem., jāveido tiltiņš pāri upei.</p>
21.	Kaitbordistu, sērfinga un citu ūdens aktivitāšu t.sk. motorizēto nodrošināšana/apkalpojošā infrastruktūra (aprīkojuma uzglabāšana, cita ūdens aprīkojuma noma u.c.)	Uzņēmēji, ūdens sporta NVO, asociācijas, apvienības	Zema	Vidēja termiņa	<p>Pamatojums: Kolkas apkārtnē ir iecienīta vieta dažādu ūdens aktivitāšu veikšanai. Pašlaik parka teritorijā netiek piedāvāts šiem aktīvistiem nepieciešamais serviss, kaut dabas dotais resurss tiek izmantots.</p> <p>Apraksts: Vietas identifikācijas un labiekārtošana, sadarbojoties ar kaitbordistu asociāciju. Iespējams, Mazirbē, atjaunotajā tīklu būdā.</p>

					Kā motorizētā ūdens inventāra nomas nodrošinošā infrastruktūra jāpārveido bijušā zivju pārstrādes rūpnīca pie Kolkas (līča pusē), iekļaujot veco molu.
22.	Parka apmeklētāju centra izveide un uzturēšana	DAP SNP sadarbībā ar uzņēmējiem vai NVO	Augsta	Vidēja termiņa	Apmeklētāju centrs jāveido un jāuztur publiskā – privātā partnerībā. Publisko funkciju uzturēšanai jāparedz publiskais finansējums, piem., parka reprezentācijas pasākumu organizēšanai, dažādu lekciju, semināru par dabas vērtību organizēšanai, ekspozīciju veidošanai un tml., privātais finansējums – suvenīru tirgotavai, gidu pakalpojumu nodrošināšanai, kafejnīcai utt. Iespējamās parka apmeklētāju centra vietas: Šlīteres muiža, Kolkas kultūras nams vai Mazirbē.
23.	Viesnīca Kolkā	Uzņēmēji	Zema	Ilgtermiņa	Pieaugot pameklētāju skaitam nākotnē nepieciešama tūristu klases vai 3-zvaigžņu līmeņa viesnīca ar apm. 50 gultas vietām.
24.	Lībiešu sēta jūras krastā, zvejnieku šķūnis	Uzņēmēji, ES līdzekļi	Zema	Ilgtermiņa	Atjaunojot vecās lībiešu tradīcijas, tās eksponējot nepieciešama brīvdabas sēta. Identificēt vietu, sagatavot sētas koncepciju, iespējams - Kolkā - starp „Ūšu” mājām un Kolkasragu, netālu no jūras. Ja lībiešu kultūrvēsturiskais mantojums iegūst UNESCO pieminekļa statusu, tad būtu vieglāk piesaistīt ES fondu līdzekļus.
25.	Kolkas bākas kompleksa pielāgošana apmeklētājiem	Pašvaldība, uzņēmēji sadarbībā ar Rīgas Brīvdabas pārvaldi u.c.	Vidēja	Ilgtermiņa	Pamatojums. Lai gan interese par šo objektu pastāv, šobrīd uz Kolkas bākas bez speciālām atļaujām nedrīkst pat uzkāpt. Apraksts. Iesākumā papildinot esošos tūrisma produktus varētu izveidot piestātņi, kur apmeklētājiem izkāpt un vēlāk piedāvāt arī ekskluzīvas nakšņošanas

					iespējas vienkāršas istabiņās, tā dodot iespēju piedzīvot vētras laiku jūrā. Piedāvājuma izveide jāaskaņo ar Rīgas Brīvostas pārvaldi.
26.	Web kamera Kolkas bākā	Pašvaldība, uzņēmēji sadarbībā ar Rīgas Brīvostas pārvaldi u.c.	Augsta	Vidēja termiņa	Webkameras izvietošana jāaskaņo ar Rīgas Brīvostas pārvaldi. Šai rīcībai nepieciešams Interneta pieslēgums. Ir jā rūpējas par kameras darbību, kā arī jānodrošina tās uzturēšanas izmaksas. Jāvienojas par interneta vietni, kurā var apskatīt webkameras uzņemto video.
27.	Kolkas armijas ēka –bijušais PSRS armijas robežsardzes postenis – militārā mantojuma centrs	Pašvaldība, uzņēmēji sadarbībā ar LR IeM, NATO	Vidēja	Vidēja termiņa	Restaurēt kā padomju militārā mantojuma pieminekli, t.sk. par šī brīža NATO aktivitātēm. Sazināties ar IeM, par objekta izveides iespējām.
28.	Lībiešu tautas nams Mazirbē	Lībiešu NVO, pašvaldība, sadarbībā ar uzņēmējiem, SNP apmeklētāju centru u.c.	Augsta	Vidēja termiņa	Veidot atvērtu un aktīvu Lībiešu tautas namu Mazirbē kā ēku, kurā var sajuxt lībiešu garu, bet neveidot to kā statisku objektu tikai ar novadpētniecības ekspozīciju. Veidot šajā namā dzīvu piedāvājumu – vai kā apmeklētāju centru, vai mazu informācijas punktu, ietverot kafejnīcu vai piedāvājot naktsmītnes.
29.	Prāmju piestātnes un jahtu ostas izveide	Pašvaldība, uzņēmēji	Augsta	Ilgtermiņa	Veidot moderna jahtu ostām atbilstoša infrastruktūru Kolkā uz esošā mola pamata iepretī Ūšu mājām, Kolkā.
30.	Prāmja kustība starp Kolku un Sāremā salu (Igaunijā)	Pašvaldība sadarbojoties ar uzņēmējiem	Augsta	Ilgtermiņa	Pamatojums: Ievērojami palielinātos apmeklētāju plūsma, ja uzsāktu prāmja kustību sezonas (sākotnēji reizi vai divas reizes nedēļā) laikā uz Sāremā salu no Kolkas (Sāremā salas apmeklējums ir 2 milj. tūristu gadā) un atpakaļ. Tas dotu lielu apmeklējuma potenciālu. Apraksts: Sākumā prāmis varētu pārvadāt

					tikai cilvēkus, lai saglabātu zemākas cenas (mazāks prāmis), velo tūristus utt. Tam nepieciešama prāmju piestātne, aktivitātes/programma 1-dienas tūristiem, un vairāku dienu programma tiem, kas gribētu SNP pavadīt ilgāku laiku.
31.	Zvēru vērošanas slēpņi/torņi	Uzņēmēji sadarbībā ar DAP SNP			Nepieciešams, lai kvalitatīvi piedāvātu zvēru vērošanas produktu. To izvietojumu precizēt ar SNP zoologiem/gidiem, kas šo produktu izstrādā un piedāvā.
32.	Maksas autoceļa izveide SNP	Pašvaldība	Zema	Ilgtermiņa	Šī iniciatīva ir SNP iedzīvotāju ierosinājums. To vajadzētu realizēt tikai tad, ja apmeklētāju plūsma palielinās tik daudz, ka to vajag ierobežot, tās negatīvās ietekmes dēļ. Šādai rīcībai uz teritorijas attīstību šobrīd un vidējā termiņā būtu ļoti negatīvas sekas.
33.	Telpu brīvprātīgajiem un augstskolu studentiem izveide un labiekārtošana	SNP apmeklētāju centrs sadarbībā ar DAP SNP	Augsta	Īstermiņa	Nozīmīgs atbalsts nacionālā parka tūrisma nozares izpētē, apsaimniekošanā un labiekārtošanā nākotnē var būt studentiem un ārvalstu brīvprātīgajiem (plaši izplatīta prakse). Slīteres nacionālajam parkam vajadzētu būt teritorijai, kur zināma loma tiek atvēlēta jaunajiem tūrisma un dabas izpētes nozares pētniekiem. Telpas var veidot jau uz kāda esoša objekta bāzes Mazirbes Siliņos, Līvu tautas namā, potenciālajā apmeklētāju centrā vai citur.
Mārketinga pasākumi					
34.	SNP mājas lapa	SNP apmeklētāju centrs sadarbībā ar visiem	Augsta	Ikgadēji	Pamatojums: nevienā no esošajām mājas lapām, kas sniedz ziņas par SNP nav pilnīga informācija par nacionālo parku, piem., ww.slitere.gov.lv ir informācija tikai par administrācijas aktivitātēm, tajā

		ieinteresētajām pusēm			trūkst informācija par privāto uzņēmēju iniciatīvām, pakalpojumiem, produktiem, savukārt uzņēmēju lapās ievietota informācija par pašu aktivitātēm, pakalpojumiem, vai arī informācija izlases veidā. Uzņēmēju lapās parasti nav pat pieminēts, ka tie savus pakalpojumus sniedz nacionālā parka teritorijā. Apraksts: uzturēt un pilnveidot mājas lapu, sniedzot informāciju par uzņēmēju aktivitātēm; regulāri to atjaunot. Ja valsts pārvaldes iestāžu restrukturizācijas ietvaros tiek likvidēta SNP lapa, tad jāseko līdzi, lai arī starp kopējo DAP lapu informāciju par Slīteri varētu ērti sameklēt. Par informācijas aktualizēšanu no tūrisma viedokļa nākotnē varētu rūpēties apmeklētāju centra darbinieki.
35.	Slīteres nacionālā parka ceļvežu, bukletu, informatīvo materiālu izdošana (LV, EN, DE, RU) un atjaunošana (arī elektroniski)	SNP apmeklētāju centrs sadarbībā ar DAP SNP, pašvaldību, uzņēmējiem u.c.	Augsta	Ikgadēji	Informatīvajiem izdevumiem (izņemot SNP ceļvedi, ko izdot var tikai ar projektu finansiālu atbalstu) jābūt lētiem un vienkāršiem un arī praktiskiem, kas popularizē SNP kā apmeklējuma galamērķi, norādot vietas/aktivitātes, ko tur var redzēt/darīt un kur saņemt tuvāku informāciju par tām. Un tiem vienmēr jābūt pieejamiem arī mājas lapā elektroniski, lejupielādējami un arī jāizsūta ieinteresētajiem uzņēmējiem.
36.	Jaunu informācijas brīvdabas stendu izveidošana un uzturēšana	DAP SNP, pašvaldība sadarbībā ar uzņēmējiem un NVO (t.sk. LLTA „Lauku ceļotājs”)	Augsta	Ikgadēji	5 jaunu brīvdabas stendu izveide un uzstādīšana - pie Mazirbes laivu kapsētas, Mazirbes baznīcas, Košraga centrā, Kolkā publiskajā auto stāvlaukumā, Kolkas priežu takas galā (LC), kā arī stendu uzstādīšana pie Sīkraga stacijas (SNP administrācija) un 2 stendi, informējot par jūras putniem Līča pusē (BEF). Stendu uzstādīšana jāsaņemo ar pašvaldību un SNP

					administrāciju. Stendiem jānes pilnīga informācija par parkā pieejamiem servisiem un pakalpojumiem. Stendi jāizgatavo pēc vienota stila gan vizuāli, gan saturā. Uzstādītājiem jārisina to apsaimniekošana un atjaunošana.
37.	Tūristu produktu informācijas lapu sagatavošana un regulāra aktualizācija	NVO, uzņēmēji	Augsta	Ikgadēji	Par katru maršrutu/produktu (piem., pārgājienu, velo un laivu maršrutiem, dabas un putnu vērošanai) jāizstrādā, jāizgatavo informācijas lapas. Lapu dizains jāizstrādā tā, lai tās turpmāk varētu izplatīt tūristiem ar zemu pašizmaksu. Produktus viegli varētu pozicionēt internetā, saistītājās mājas lapās.
38.	SNP logo pielietojums – kvalitātes nodrošinājums pakalpojumiem/produktam/ražojumam parka teritorijā	SNP apmeklētāju centrs sadarbībā ar DAP SNP	Augsta	Īstermiņa	SNP administrācija kopā ar uzņēmējiem un pašvaldību, izstrādā vienkāršus kritērijus kvalitatīva un parkam draudzīga ilgtspējīga tūrisma pakalpojuma sniedzējiem (piemērs Zviedrijā http://www.naturensbasta.se/). Katrs pakalpojuma sniedzējs/produkta ražotājs, kas atbilst parka kritērijiem, saņem atļauju lietot parka logo, kā zīmi par kvalitāti un pakalpojuma/produkta piederību parkam. To var lietot, reklamējot savu pakalpojumu/produkciju.
39.	Ikgadējās tikšanās SNP ieinteresētie – uzņēmēji, valsts, pašvaldība	LC, turpmāk iniciē – NVO, DAP SNP, uzņēmēji, pašvaldība	Augsta	Ikgadēji	Visi parka spēlētāji (iedzīvotāji, uzņēmēji, pašvaldība, administrācija, NVO utt.) tiek saņemti reizi gadā, lai apspriestu iepriekšējā gada pieredzi un nepieciešamās izmaiņas, lai kopīgi skatītu parka attīstību – iespējas/draudus, iespējamās investīcijas, brīvprātīgo darbu/talkas utt.
40.	UNESCO kultūras mantojuma statusa iegūšana Lībiešu kultūras	SNP apmeklētāju	Augsta	Ilgtermiņa	UNESCO statuss dotu vēl vienu atpazīšanas zīmi starptautiskajam tūrismam SNP.

	mantojumam	centrs			
41.	<p>Vietas identitātes saglabāšanai izstrādāt:</p> <p>1) <u>mazā lībiešu – latviešu vārdnīcu</u> ar raksturīgākajiem vārdiem sadzīvē un tradicionālajos nosaukumos;</p> <p>2) <u>tradicionālās apbūves vadlīnijas</u> (piem., žogi, durvis, jumtu segums utt.) – īpaši akcentējot elementus un to kādreizējo nozīmi un izcelsmi. Vadlīnijas veidot kā īsu aprakstu un ilustrējošu fotogrāfiju klāstu.</p>	LC, turpmāk – NVO	Augsta	Īstermiņa	<p>Slīteres NP teritorija ir ļoti mazapdzīvota un īpaši maz ir pastāvīgo iedzīvotāju, kas tur dzīvo visu gadu. Vasaras sezonā vairāk ir atpūtnieku, vasarnieku un tūristu. Tāpēc risks ir zaudēt vietu identitāti, jo pastāvīgie iedzīvotāji veido kultūru un ir daļa no teritorijas kultūras mantojuma. Tūrisma attīstības interesēm nepieciešams saglabāt pastāvīgo iedzīvotāju mantojumu un informēt jauni ienākušos iedzīvotājus/īpašniekus (pat, ja tie ir tikai vasarnieki) par iespējām uzturēt tradīcijas (lībiešu vārdus māju nosaukumos, arhitektūras elementus apbūvē utt.).</p> <p>Šiem dokumentiem jāklūst brīvi publiski pieejamiem interneta vidē kā brīvprātīgas vadlīnijas, ieteikumi (pieejami pašvaldībā, NP administrācijā, TIC u.c.) - par tiem informējot ienācējus, zemes īpašniekus vai pircējus, iedzīvotājus, uzņēmējus teritorijā ar rekomendāciju lietot lībiešu vārdus un apbūves elementus savai mājvietai, uzņēmējdarbībai utt., lai tie nezustu un uzturētu teritorijas raksturīgumu (lībiešu, zvejnieku, kurzemnieku utt.).</p>
42.	Parkam nepieciešama īstermiņa attīstības stratēģija , kur vieta ir noteiktai un zonētai dabas aizsardzībai, kultūras un visu laiku vēstures vērtību saglabāšanai	NVO, SNP apmeklētāju centrs sadarbībā ar DAP SNP	Augsta	Īstermiņa	Līdz šim trūkstošā sadarbība atspoguļojas pieejamajā informācijā par Slīteres nacionālo parku. Jāveicina ir kopdarbība, apvienojot līdzekļus un zināšanas – valsts, privātā un pašvaldību sektoru piedāvājumā apmeklētājiem – produkts, aktivitātes, naktsmītnes utt., tas kopīgi jāpopularizē izdevumos un materiālos,

					lai ieguvējs būtu tūrists – iegūtu maksimāli plašu un pilnīgu informāciju par iespējam SNP un ne tikai tūrists, bet arī vietējais uzņēmējs. Tāpat ir kopīgi jāplāno attīstāmie jaunie produkti vai veco uzturēšana, tos uzlabojot saskaņā ar tirgus pieprasījumu. Dabas un kultūras vērtības būtu kā saskaņotas ekonomikas aktivitātes veicinātāji teritorijā.
43.	Apmeklētāju centra izveide (NVO ar tai piederošu uzņēmējdarbību)	SNP iedzīvotāji, uzņēmēji, pašvaldība, DAP SNP	Augsta	Īstermiņa	Nepieciešams SNP teritorijas NVO, kas spētu apvienot galvenos „spēlētājus” parka teritorijā – publiskā – valsts un pašvaldības un privātā sektora pārstāvjus. Šis NVO varētu piesaistīt gan nelielas valsts subsīdijas parka uzturēšanai, gan ES programmu naudas, gan uzņēmējdarbības līdzekļus, ziedojumus utt. Šis NVO vadītu un uzturētu arī lielāko SNP apmeklētāju centru (privātas – publiskas partnerības). Tas arī varētu kļūt par iniciatoru dažādu jaunu produktu attīstībai, apmācībām, projektu iniciēšanai utt. – tūristu aktivitāšu attīstībai, un plūsmas regulēšanai, kā arī parka apmeklētāju monitoringam un ietekmju novērtēšanai un novēršanai. Kā arī būtu atbildīgs par parka marketinga stratēģijas izstrādi un ieviešanu.
Pētniecības joma					
44.	SNP parka apmeklētāju monitorings	SNP apmeklētāju centrs, uzņēmēji, iedzīvotāji sadarbībā ar DAP SNP	Vidēja	Ilgadēji	Tas nepieciešams, lai uzlabotu tūrisma piedāvājumu parka teritorijā, nosakot apmeklētāju skaita dinamiku laika griezumā, kā arī noskaidrojot apmeklētāju viedokli par pakalpojumu kvalitāti u.c. Ir jāizmanto dažādas monitoringa metodes, gan apmeklētāju uzskaitē (t.sk. elektroniskā), gan arī apmeklētāju un

					uzņēmēju regulāras aptaujas ar mērķi identificēt nozīmīgākās problēmas un rast to risinājumus.
Citas jomas					
45.	Brīvprātīgo un studentu piesaistīšana	SNP apmeklētāju centrs, uzņēmēji, iedzīvotāji sadarbībā ar DAP SNP un augstskolām	Vidēja	Ilgtermiņa	Pasaulē plaši izplatīta prakse ir brīvprātīgo piesaistīšana dažādiem aktuāliem darbiem, piemēram, infrastruktūras izveidē, dažāda rakstura teritorijas apsaimniekošanas darbos u.c. Šeit g.k. ir runa par ārvalstu brīvprātīgajiem, jo Latvijā šī tradīcija nav pierasta. Pilnībā neizmantots resurss ir arī augstskolu studenti, kas varētu piedalīties teritorijas izpētes, anketēšanas, monitoringa u.c. darbos.

* termiņš norādīts: īstermiņa – turpmākie (kopš 2010.g.) 5 gadi; vidēja termiņa – 6-10 gadi; ilgtermiņa – vairāk kā 11 gadi.

I Pielikums. Produkti, pakalpojumi un pasākumi SNP

Naktsmītnes Slīteres nacionālajā parkā

(sastādīts izmantojot Talsu rajona TIC datus)

Nr. p.k	Uzņēmums	Adrese	Saimniecības apraksts	Kontaktinformācija
1	JAUNKLĀVI - lauku māja	"Jaunklāvi", Sīkrags, Kolkas pagasts, Dundagas novads	Vietu skaits: 6; istabu skaits: 2; cena: 5.00 Ls (no personas); 10.00 un 20.00 Ls (par istabu). Pakalpojumi: lauku māja 250 m no jūras, virtuve, veļas mašīna, sporta laukums (pludmalē), rotaļu laukums bērniem, telšu vietas, piknika vieta.	Tel. 29469614; http://www.vietas.lv/index.php?p=2&id=19249
2	JAUNTILMAČI - lauku māja	Košrags, Kolkas pagasts, Dundagas novads	Vietu skaits: 4; cena: 25 - 35 (par istabu). Pakalpojumi: lauku māja, B&B, TV, pirts	Tel. 29412974; slime@one.lv
3	KRŪMIŅI - brīvdienu māja	Saunags, Kolkas pagasts, Dundagas novads	Vietu skaits: 12; istabu skaits: 5; cena: vienošanās. Pakalpojumi: brīvdienu māja, 400 m līdz jūrai, TV, internets, virtuve, karstā ūdens kubls, makšķerēšana, saimniecībā dažādi mājdzīvnieki un putni (fazāni, pāvi u.c.).	Tel. 29452512; helvijs.norenbergs@inbox.lv ; http://www.krumini.viss.lv/
4	MAZIRBES KALĒJI - viesu nams, kempings	"Kalēji", Mazirbe, Kolkas pagasts, Dundagas novads	Vietu skaits: viesu namā - 8, kempinga mājiņās - 20; cena: 20.00 Ls (par istabu viesu mājā); 40.00 Ls (kempinga mājiņa). Pakalpojumi: 700 līdz jūrai, B&B, virtuve, pirts, katrā kempinga mājiņā WC un duša, sporta laukums, telšu laukums, makšķerēšana, (20) velosipēdu noma	Tel. 28829474, 29213412; kaleji@apollo.lv http://www.kaleji.viss.lv/
5	PĪTAGI - viesu nams, kempings	Košrags, Kolkas pagasts, Dundagas novads	Vietu skaits: 24 (sešās kempinga mājiņās); + 5 istabas viesu namā (10 + papildvietas) . Kopā līdz 20. Cena: 20.00 - 25.00 (par mājiņu); 25.00 -35.00 (istaba viesu namā); 2.00 Ls (telts vieta) + 2.00 no personas (cenā iekļauta koplietošanas elektriskās plīts, ledusskapja, grila un dušas izmantošana. Velo noma - 2.00 Ls/stundā, 10.00 Ls/dienā. Pakalpojumi: 800 m no jūras, kempings ar sešām 4-vietīgām mājiņām (gultas ar griņu matračiem un gultas veļu, duša un WC servisa ēkā), viesu māja ar 5 istabām (divas no tām ar dušu un WC numuriņā), pirts ar dzesēšanas mazā baseiniņā (pēc vienošanās), telšu vietas, 3 ugunsкура vietas, 6 treileru pieslēgumi, 5 velosipēdu noma.	Tel. 29372728 pitagi@pitagi.lv http://www.pitagi.lv/

6	PURVZIEDI - kempings	Vaide, Kolkas pagasts, Dundagas novads	Cena: 15.00 - 20.00 Ls (par mājiņu); 0.50 - 1.00 Ls (par telšu vietu). Pakalpojumi: jūras krastā, 2 mājiņas, pirts, makšķerēšana, piknika vieta, sporta laukums, Ragu muzejs	Tel. 63200179, 29395624 http://www.purvziedi.viss.lv
7	UPESKALNI - brīvdienu māja	Mazirbe, Kolkas pagasts, Dundagas novads	Vietu skaits: 10 + 4; istabu skaits: 4; cena: 15.00 vai 17.00 Ls (no personas). Pakalpojumi: 500 līdz jūrai, virtuve, veļas mašīna, 2 velosipēdu noma, sporta laukums, rotaļu laukums bērniem, makšķerēšana., piknika vieta	Tel. 29259510
8	ŪŠI - lauku māja	Kolka, Kolkas pagasts, Dundagas novads	Vietu skaits: 5 + 2; cena: 26.00 vai 32.00 (par istabu). Pakalpojumi: 200 m no jūras, B&B, virtuve, ēdināšana, TV, sporta laukums, 5 velosipēdu noma. Saimniece savā sētā piedāvā ceļotāju grupām sagatavot un nogaršot lībiešu tradicionālos ēdienus bukstiņbiezputru (vārīta no kartupeļiem un grūbām) un žograušus (sklandraušus, dižraušus), pagatavoti no rudzu miltu mīklas, kartupeļu biežputras, vārītiem burkāniem un krējuma.	Tel. 63276507, 29475692 info@kolka.info ; dzheneta@btv.lv http://www.kolka.info/
9	ZĪTARI - viesnīca	Kolka, Kolkas pagasts, Dundagas novads	Vietu skaits: 20; cena: 30.00 Ls (par istabu). Pakalpojumi: 300 m līdz jūrai, Kolkas centrā.	Tel. 63220451 gabriela@apollo.lv http://www.zitari.viss.lv/
10	Brīvdienu māja DZINTARIŅI (sāks darboties ar 2010. gada pavasari)	Mazirbe, Kolkas pagasts, Dundagas novads	Vietu skaits: māja līdz 5 cilvēkiem. 40.00 Ls diennakts; pirts ar dīķi - 20.00 Ls; Istabas 5 cilvēkiem - 20.00 Ls Iespējamās telšu vietas -2.00 Ls (telts vieta) + 1.00 no personas. Pakalpojumi: 400 līdz jūrai, virtuve, veļas mašīna, 2 velosipēdu noma, sporta laukums, rotaļu laukums bērniem, makšķerēšana, piknika vieta.	Tel. 26173009 rauls.strautins@inbox.lv

Lauku labumi SNP un apkārtnē

Nr.	Saimniecība	Adrese	Kontaktinformācija	Apraksts	Cena
1.	ŽOGRAUŠI LAUKU MĀJĀ "ŪŠI"	"Ūši", Kolka, Dundagas novads	63276505, 29475692 info@kolka.info www.kolka.info	Lauku mājas "Ūši" saimniece Dženeta Marinska savā sētā piedāvā ceļotāju grupām sagatavot un nogaršot lībiešu tradicionālos ēdienus bukstiņbiezputru (vārīta no kartupeļiem un grūbām) un žograušus (sklandraušus, dižraušus), pagatavoti no rudzu miltu mīklas, kartupeļu biežputras, vārītiem burkāniem un krējuma. Apmeklējumu pieteikt iepriekš.	vienošanās
2.	SIERU DEGUSTĀCIJA	E.Dinsberga iela 1,	63291652, 26544294	Piensaimnieku lauksaimniecības pakalpojumu	2.00 Ls

		Dundaga, Dundagas novads		kooperatīvā sabiedrība „Dundaga” Dundagas pili piedāvā grupām nogaršot produktus - biezpienu, krējumu, skābpiena dzērienu, knapsierīņus, sieru „Taizelis”. Produkti gatavoti bez konservantiem, realizācijas laika paildzinātājiem. Grupām apmeklējumu pieteikt iepriekš.	
3.	VIDES VESELĪBAS SAIMNIECĪBA "JAUNLĪDUMI"	Jaunlīdumi", Lapmežciems, Dundagas novads	29467556 http://www.jaunlidumi.viss.lv/	Baltijas jūras senkrastā, Slīteres Zilo kalnu tuvumā apskatāmi savvaļas zirgi <i>Polski Conic</i> , zāļu tēju degustācija. Apmeklējumu pieteikt iepriekš.	Ls 0.50/1.00
4.	Līvu centrs "Kuolka"	"Zītari", Kolka, Dundagas novads	63200140, 29198596 http://www.livones.lv/ http://www.ziemeļkurzeme.lv/iepazisti9.html http://www.livusavieniba.lv/	Seno Kolkas iedzīvotāju - lībiešu - sadzīves priekšmetu kolekcija, videofilmas par lībiešiem, iespēja klausīties lībiešu valodas ierakstus, kokgriezēja Viestura Ķierpes suvenīri u.c. Apmeklējumu pieteikt	ziedojumi
5.	Lībiešu tautas nams Mazirbē	Mazirbe, Dundagas novads	http://www.ziemeļkurzeme.lv/ http://www.kolka.lv/ http://www.livones.lv/ http://www.livusavieniba.lv/	Mazirbē 1923. gadā tika nodibināta lībiešu sabiedriskā organizācija „ <i>Līvu savienība</i> ”, ar kuras pūliņiem un radu tautu igauņu, somu, ungāru atbalstu 1938.- 1939.gadā uzcelts Lībiešu tautas nams - lībiešu kopā pulcēšanās vieta svētkos, Lībiešu tautas nams atklāts 1939.gada 6.augustā un tas uzcelts pēc somu arhitekta Erki Hutunena projekta. Mūsdienās nams saglabājis savu nozīmi - pulcināt kopā lībiešus. Kopš 1989.gada par godu šim namam katru gadu augusta pirmajā sestdienā tiek organizēti Lībiešu svētki Mazirbē. Te apskatāma piekrastes ļaužu saimniecības priekšmetu kolekcija „Rāndalist”. Apmeklējumu pieteikt	ziedojumi
6.	Vaides ragu kolekcija	"Purvziedi", Vaide, Dundagas novads	63200179, 29395624 http://www.ziemeļkurzeme.lv/	1.aprīlis - 31.oktobris 9:00 - 19:00; pārējā laikā apmeklējumu pieteikt. Ragu kolekciju veido mežsarga Edgara Hausmaņa 30 gadu laikā meža sarga gaitās savāktie vairāk kā 550 meža dzīvnieku ragi, no kuriem 350 ir aļņu ragi. Tās nav medību trofejas. Šeit ir iespēja pasēdēt krēslos, kas veidoti no aļņu un briežu ragiem	1.00/0.50 Ls
7.	KERAMIKAS	"Slūžu namiņš",	22449145	Apmeklējumu pieteikt. „Slūžu namiņā” apskatāma	

	DARBNĪCA "SLŪŽU NAMINŠ"	Dundaga, Dundagas novads		neliela ekspozīcija par Dundagas podnieku darbu pagājušā gadsimta otrajā pusē. Vasaras mēnešos iespējams vērot podu tapšanu uz podnieka ripas keramiķes Velgas Eizenbergas izpildījumā. Keramikas izstrādājumu iegāde.	
8.	DĀLIJU DĀRZS	"Līdumiņi", Neveja, Dundagas novads	63200849, 27124724 http://www.ziemelkurzeme.lv/	Selekcionāre Rita Bumbiere Nevejā izveidojusi Dāliju dārzu, kurā mājvietu atradušas vairāk kā 1000 dāliju šķirnes, starp tām ir vairāki desmiti pašas saimnieces radītu šķirņu. Konsultācijas dāliju audzēšanā. Gumu iegāde. Darba laiks: no 1. augusta līdz salnām oktobra sākumā.	0.50 Ls
9.	ARBŪZI, MELONES	"Krāces", Kolka, Dundagas novads	26544961 Pie.andas@inbox.lv	Saimniece Anda Ruska audzē dažādu šķirņu arbūzus, melones, tomātus un gurķus, gatavo kazas sieru. Iepriekš piesakoties kazu sieru degustācija un stādu iegāde. Garšaugu dārzs -vairāk kā 50 dažādu ārstniecības augu un garšaugu kolekcija, interesanta informācija par katru no tiem	
10.	Anša Roderta veselības centru	"Mežlīdumi", Dundagas novads	26543781	Ansis sāka ar sojas audzēšanu, bet tagad pie Vīdales kraujas malā "Mežlīdumos" viņam ir vesels komplekss kursiem un procedūrām veselīgam dzīvesveidam, apmācība grupām, masāžas, lekcijas, praktiskas nodarbības u.tml.	

Ēdināšana

Nr.	Nosaukums, adrese	Tel.	Darba laiks	Vietu skaits
1.	Kafejnīca-bārs „Krūziņi” Dundaga, Talsu iela	63260174 29174944	P-C 11:00-19:00 P,S 11:00-23:00 Sv 11:00-19:00	60
2.	Kafejnīca „Jūras sapņi” Dundaga, Vīdales iela, „Vecskriveri”	29462622	P-C 11:30-19:00 S,SV 10:00-21:30	40
3.	Kafejnīca „Krūziņi” Kolkasrags, Kolka	29174944	jūnijs, jūlijs, augusts; katru dienu no 11:00 – 22:00	40
4.	Kafejnīca „Zītari” Kolka		jūnijs, jūlijs, augusts; katru dienu no 11:00 – 23:00	30

Pārtikas veikali

Nr.	Nosaukums, adrese	Tel.nr.	Darba laiks
1.	AIBE SIA „Tonuss un partneri”, Talsu iela 20, Dundaga	63291755	8:00-22:00 Sv. 9:00-18:00
2.	SIA „Gabriēla”, veikals „TOP”, Talsu iela 8, Dundaga	63232042	8:00-22:00
3.	„Lats” veikals „Karlito”, Pils iela „Krustceles”, Dunadaga	29715388	8:00-22:00
4.	PLKPS „Dundaga” (kooperatīvā piensaimnieku savienība) veikals „Pienenīte” – skābkrējuma sviests, biezpiena tortes, krējums, biezpiens utt., Dunadaga	veikalā nav	P-Pt 8:00-18:00 S 8:00-15:00 SV – slēgts
5.	Mazirbē „Lats”, SIA „Ints” veikals „Mazirbe”	63224515	P-S 9:00-20:00 Sv 9:00-18:00
6.	Kolkā veikals mini „TOP”, „Saulkrasti”	63276770	8:00-22:00
7.	Kolkā SIA „Gabriēla” veikals „TOP”, „Rūtās”	63220452	8:00-22:00
8.	Melnsilā, SIA „Gabriēla”, veikals „Mini „TOP”	63225615	8:00-20:00
9.	Ģipkā, SIA „Ints”, veikals „Lats”	63200595	P-S 8:00-20:00 Sv 9:00-18:00

VAS „Latvijas pasts” nodaļas

Nr.	Nosaukums, adrese	Tel.nr.	Darba laiks
1.	Dundagā, Pils ielā 1	63242200	P-Pt 8:00-16:00 S 8:00-14:00 Sv slēgts

2.	Kolkā „Saulkrasti”		P-Pt 8:00-14:00 S 8:00-12:00 Sv- slēgts
----	--------------------	--	---

Banku filiāles un bankomāti

Nr.	Nosaukums, adrese	Tel.nr.	Darba laiks
1.	Latvijas Krājbanka, Dundagas pilī	63242461	P-Pt 10:00-17:00 S,Sv – slēgts
2.	Latvijas Krājbankas Bankomāts Talsu ielā 8, Dundagā		

Aptiekas

Nr.	Nosaukums	Adrese	Tel.	Darba laiks
1.	SIA Aptieka Cito	Talsu iela 6, Dundaga	63242309	P-Pt 8:00-18:00 S 9:00-13:00 SV- slēgts
2.	SIA, Aptieka, Viktorija DR	Pils 6, Dundaga	63242452	P-P 9:00-18:30 S 9:00-13:00 SV-slēgts
3.	SIA, Sproģes aptieka Baiba	„Zītari”, Kolka	63276484	P,O,C 11:00-17:00 T,P 9:00-17:00 S 10:00-13:00 SV – slēgts

Medicīnas iestādes

Nr.	Nosaukums	Adrese	Tel.	Darba laiks
1.	Dundagas veselības un sociālās palīdzības centrs	Pils 6, Dundaga	63242276	P. 8:00-14:00 T 11:00-16:00
2.	Pinkenā I. zobārstniecības prakse	„Brigas”, Kolka	29450671	P-Pt 8:00-14:00
3.	Skujiņas G. ģimenes ārsta prakse	Pils 6, Dundaga	63242665	P,C,Pt 8:00-13:00 T 13:00-17:00 O 11:00-15:00
4.	Talsu rajona ātrā medicīniskā palīdzība, Dundagas filiāle	Pils 1, Dundaga	112	visu diennakti

Velonoma

Nr.	Adrese, nosaukums	Kontaktpersona	Tel.nr.	e-pasts, mājas lapa	skaits
1.	Kempings, viesu māja „Mazirbes Kalēji”	Māris Avotiņš	28829474, 29213412	kaleji@apollo.lv www.kaleji.viss.lv	8

2.	Kempings, viesu māja „Pītagi”	Signe Dišlere	29372728	pitagi@pitagi.lv www.pitagi.lv	5
3.	Kempings, lauku māja „Ūši”	Dženeta Marinska	29475692	www.kolka.info dzheneta@btv.lv	5
4.	Brīvdienu māja „Jaunlīdumi”	Diāna Semijemko	29467556	www.jaunlidumi.viss.lv	8

Pasākumi SNP teritorijā

Pasākums	Organizators	Laiks	2010. gadā
Ūdens diena	Dabas aizsardzības pārvalde	Pasaules ūdens diena ik gadu svin 22. martā. Apmeklētāju ērtībai Slīterē tā ir trešā marta svētdiena.	21.marts
Putnu dienas, putnu vērošana Kolkasragā	Dabas aizsardzības pārvalde	Divas brīvdienas aprīļa beigās, kuras nosaka SNP ornitologs.	24.,25. aprīlis
Eiropas putnu vērošanas dienas Kolkasragā	LOB, Dabas aizsardzības pārvalde	Oktobra sākums, datumu nosaka Latvijas ornitoloģijas biedrība vadoties no Eiropā pieņemtā.	2.-3. oktobris
Tūrisma sezonas atklāšana Slīteres bākā		Ierasti maija sākumā. Līdz šim organizēja SNP. Dabas pārvaldes iestāžu restrukturizācijas rezultāta nav skaidrs, vai šis pasākums notiks arī turpmāk.	
Vides diena Kolkasragā un tūrisma sezonas atklāšana	SIA Kolkasrags	Pasaules vides diena ik gadu tiek atzīmēta 5. jūnijā. Kolkasragā tā tiek svinēta maija beigās jo tad vēl visi skolnieki ir uz vietas.	28. maijs
Vasaras Saulgrieži Kolkasragā	SIA Kolkasrags	Tiek noteikts vadoties no saulgriežu datuma.	21. un 23. jūnijs
Zvejnieku dienas	Pašvaldība, SIA „Kolkasrags”	Otrā jūlija sestdienā zvejnieku dienas tiek svinētas visā piekrastē. Nav ziņas, ka 2009. gadā iesāktā tradīcija turpināsies.	
Līvu svētki Mazirbē	Lībiešu nevalstiskās organizācijas	Pirmā augusta sestdiena.	
Ziemas Saulgrieži Kolkasragā	SIA Kolkasrags	Tiek noteikts vadoties no saulgriežu datuma.	22.decembris